

MESERIÁSUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADOK LAPJA

Primredactor:
REINHART GYULA
Redactor și editor responsabil:
NEMEDY GÁBOR
Proprietar: Federațiunea Sindicală a In-
dustriașilor din Arad. Inreg. în Reg. Publ.
Perioadice sub No. Prez. 15/1938/1 Trib.
Arad.

Aradul és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a tí-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 6 lei, kötéseknél engedmény

„Tiszteld a fiztles ipart”

O lege a muncii

Consiliul de ministri a anunțat, deunăzi, o
apropiată modificare a legii repausului dumini-
cal. Dela început, să arătăm că legea repausului
duminical este plină de păcate și că îndreptarea
ei se impune acum, mai mult ca oricând.

Ne-a blagoslovit Dumnezeu cu atâtea bogă-
ție de hrană și de combustibil, încât nu trebuie
să facem decât foarte mici eforturi, pentru a ne
îndestula. Iar, cea mai mare parte din populația
țării are nevoi atât de puține, încât din celelalte
bunuri manufacturate numai o mică cantitate
vine să îndestuleze viața setelor și a popula-
ției din împrejurimile orașelor.

Ei neîndoiesc că această pornire spre o viață
fără mari eforturi, este produsul nu numai a
belsugului de producție, ci și a unei educații gre-
șite. De mici, copiii, sunt obișnuiți să nu mun-
cească. Avem măturii prețioase. Un dascăl s'a
ostenit să socotească numărul de zile în care
copiii se duc la școală. A ajuns la supărațoarea
constatare că din trei sute șase zeci și cinci de
zile, câte sunt într'un an, ei nu merg la școală
nici o sută șase zeci. Iar în acestea, nu se țin
cursuri decât dimineața.

Această educație a leniei, — căci nu poate
fi denumită altfel, — continuă după ce copiii
pleacă de pe băncile școlii. Dacă se fac func-
ționari particulari, atunci muncesc atât cât fi
lasă legea și regulamentul. Se fac, însă, func-
ționari publici, atunci timp de cel puțin trei luni
pe an, săptămâna devine de zile muncitoare.

Ei plin calendarul de file roșii. Iar când se
ghemuește vre-o filă neagră între două roșii,
atunci e ridicată, imediat, la rangul de „punte”
zi care nu e nici sârbătoare, nu e nici munci-
toare, dar pe care o respectă cu sfințenie mai
taotă lumea.

Ajung copiii negustori, industriași sau
finanțieri, atunci au de urmat câte trăsni mai
ies din mintea amatorilor de „reformă” și sunt
datori să tragă obloanele când le este lumea
mai dragă.

Avem sârbători naționale, religioase, edu-
cative, festive, sportive și câte altele. O ducem
într-o sârbătoare. Toată lumea se bucură de
repaos, se plimbă, petrece, pleacă la țară, dis-
cută și se agită, pe probleme cari, de multe ori,
nu sunt de nasul vorbitorilor. Toată lumea este
multumită și, la fiecare început de săptămână,
caută cu nerăbdare, să vadă dacă în afară de
Sfânta Duminecă, nu mai există vre-o foaie ti-
părită cu roșu în calendar.

Dar, această bucurie este scump plătită
de economia națională. Fiecare zi pierdută este
un pas spre sărăcie, întocmai cum fiecare zi de
muncă este un pas spre belșug și prosperitate.

Dacă, la bogăția pe care ne-a hărăzit-o Cel
de Sus am fi avut și mai multă râvnă la muncă,
desigur că fața țării ar fi fost cu totul alta. La
noi, străjuște lenea.

De această situație trebuie să se țină seama
acum, când s'a hotărât revizuirea legii repausului
Oamenii trebuie obișnuiți să muncească cel pu-
țin atât cât muncesc cei din țările înconjură-
toare.

Dar, mai e o problemă.

Fiecare autoritate își are orariul ei de lu-
cru. Un birou public lucrează dimineața și după
masă, altul numai dimineața. Alte autorități și
administrații, însă, Luni dimineața. Sunt zile
când unele autorități lucrează, iar altele, ba,

Az iparosság helyes szervez- kedési kerete: a szindikátus

Irta: SZABÓ BENI

A közelmúltban az egyik Oradea-nagy-
várad szakkap felvetette az „iparos-parla-
ment” kérdését. Ehhez a kérdéshez szólt hoz-
zá Szabó Béni volt képviselő az említett lap-
hoz intézett levelében:

Tiszteletre és elismerésre méltónak tartok
minden olyan tevékenységet, mely a valóban su-
lyos helyzetben levő Romániai Kisiparosság és
kisipar érdekében önzetlen módon igyekszik tá-
mogató jellegű munkásságot kifejtteni.

Ezért a lehetőségek szerint figyelemmel ki-
sértem az önök által elgondolt szervezkedési
tevékenységet is s mert feltételezem hogy ön-
zetlen módon egy sok nehézséggel küzdő tár-
sadmű osztály megérdemelt jobb sorsáért száll-
tak sikra, ilyen értelemben tevékenységüket el-
ismerés illeti.

Önök azzal tisztelték meg, hogy szervezési
elgondolásukkal kapcsolatosan véleményemet
kérték, és kötelességemnek tartom éppen az ügy
érdekében, teljes jóakarattal és őszinteséggel
közölni véleményemet.

1. A kisiparosság különböző szervei a mult-
ban is csak úgy tudtak állandó jellegű eredmé-
nyes munkát végezni, ha a tevékenységüket
minden külső beavatkozástól mentesen, önön-
maguk, a kisipari élet sajátosságainak megfe-
lően fejtették ki. És mert a kisiparosság elég
érett, elég érett kell legyen sorsának intézésére,
a fenti kitétel a jövőre nézve még hatványozot-
tabban kell érvényesülnön.

Miután az önök által beindított szervező
munkából az állapítható meg, vagy legalább is
az a látszata, hogy e mozgalmat önök, tehát nem

iparosok irányítják és vezetik, féltő hogy az ipa-
rosság tényleges szerveinek nagyrésze távol
tartja magát s így a szervezkedés csak kisebb,
részes eredményekkel járhat.

Kérem ne értsenek félre. Sem személyük-
ben, sem tevékenységükben, a legkisebb mérték-
ben sem becsülöm le Önöket, (sőt ellenkezőleg),
azonban mindig vallott és a magam körletében
mindig be is tartott elvem szerint a kisiparosok-
nak soha más vezetői, irányítói nem lehetnek
mint a soraikból kikerült kisiparosok.

2. Az ügyre nézve hátrányosnak tartom,
hogy a beindított szervező munka rendjén nem
kerestek kapcsolatot a többi ismert kisiparos
lapokkal, minők az Aradi „Az Iparos”, a Cluj-
Kolozsvári „Ipari Élet” stb.

Ugyanis e lapok körletében nagyszámu ipa-
ros tábor és iparos intézmények tartoznak, ki-
ket illetve melyeket a saját lapjaik megkerülé-
sével a munkába befogni aligha lehet. Ha még
nem késő ilyen irányú lépések volnának teen-
dők.

3. Tervezetüknél súlyos hiba, hogy az előké-
szítő bizottságba bizonyára továbbra is nemcsak
iparos intézmények kiküldötteit hívták meg, ha-
nem önként jelentkező egyes iparosokat is. Tel-
jes tisztelet bárki személyének de arra még
nem volt eset és teljesen lehetetlenség, hogy
önként jelentkező iparosok tárgyalhassanak ipa-
ros társaik nevében. Intézkedésük e részével úgy
hiszem nagyrésztben mintegy kizárják az iparos
intézmények részvételét, mivel ezek kiküldöttei
nem tárgyalhatnak senkit sem képviselő önkén-
tes jelentkezőkkel.

Alulról felfelé való szervezés

Fenti három megjegyzésem a kérdés részle-
teire vonatkozott. Magával az egész elgondolá-
sukkal kapcsolatosan az a felfogásom, hogy az
kivihetetlen, vagy ha igen úgy a célnak nem lesz
megfelelő.

Alig hiszem, hogy a hatóságok engedélyt
adjanak ugynevezett „Iparos Parlament” meg-
szervezésére és működésére. Azonban ha ez az
akadály nem is állana fenn, egy ilyen ugyneve-
zett felülről lefelé menő megszervezés gyakorla-
tilag keresztülvihetetlen lesz.

Az iparosság megszervezése alulról felfelé
kell kiépülnön, és az egész vonalon végig meg-
alakult intézményekre kell támaszkodjon, me-
lyek a fennálló törvények védelme alatt azok

keretein belül szabadon végezhetik tevékenysé-
güket.

Tehát az itten felsoroltak alapján, anélkül
hogy törekvéseiket lebecsüljem, sajnálattal kell
közöljem, hogy az iparosság megszervezésének
az önök által tervezett formáját nem tartván
jónak, célszerűnek, keresztülvihetőnek, s ezért
annak munkálataiban nem vehetnek részt, és nem
küldhetek kiküldötteket a vezetésem alatt álló
részben megalakult s részben alakulásban levő
Brasov-Brassói Kisipari Szindikátusok keretéből sem.

Végtelenül sajnálom, hogy a hozzám inté-
zett levelükben kért segítő támogatást nem ad-
hattam meg. Több mint egy negyed század éve

Din cauza aceasta, viața economică a țării
are mult de suferit. Vine bietul petiționar din
provincie să înainteze o jalbă. Găsește o admi-
nistrație deschisă, alta închisă. Un birou lu-
crează, altul nu. Nu știe cum să-și potrivească
vremea mai bine. Și, până la urmă, constată că
s'a păcălit. La timp și la pungă.

Problema unificării orariului de muncă la
administrațiile publice, trebuie delegată im-
ediat. Chiar înainte de revizuirea legii. Căci, fie-
care nepotrivire de orariu, se transformă în-

tr'un izvor de turburare și de pagubă.

Se tot vorbește de opera de refacere a țării,
la care, din înalt îndemn, au fost chemate
toate forțele creatoare ale neamului. Această
operă de refacere nu poate izbândi, decât prin
muncă.

Legea care statornicește felul în care o-
pera aceasta capitală poate fi înfăptuită, nu
trebuie să fie o lege a repausului, ci o lege a
muncii.

állók az iparosság szolgálatában. Ebből csaknem 20 év esik az ország egyik legnagyobb és leggyesőbb nemzetiségű ipartestületének, mindig egyhangúan adott elnöki tisztségére, mellyel kapcsolatosan az általam létesített különböző jogi személyiséggel bíró jótékony iparos intézmények vagyona közel 5 millió lejt, a folyósított segélyek összege több mint négy millió lejt reprezentál. Csaknem 10 évig voltam a román parlament egyedüli kisiparos tagja. Ezekkel, valamint éveken át a helyi munkakamaránál a kisiparos szekció elnöki, a városnál állandó tanácsosi, a társadalom biztositónál tanácsosi, az állami tanonc iskolánál felügyelőbizottsági tisztségeivel, stb. kapcsolatosan szerzett tapasztalataim alapján a kisiparosság megszervezésére más utat tartok célszerűnek, s ezért nem követhetem az önök tervezetét, bár mint a bevezetésnél említettem, azt tiszteletre méltónak tartom.

Szíves tájékoztatásukra, főképpen hivatkozással a május 21-i nyílt levelükre közölnöm kell hogy mi, a volt ipartestületek vezetői a kisiparosokat nem hagytuk magukra a Testületek feloszlása után sem.

Itt Braşov-Brassóban az Ipartestület felzárkózó minőségben közel egy évig állott fenn a hatóságok hozzájárulásával az új törvény élet-

be lépése után. Ezt követően a 64 tagú Előjáróság a 23 szakosztály elnökeivel kiegészítve alakult egy nagy szervező bizottsággá, mely hosszas és részletes tanulmányozás után a szindikátusi rendszer mellett döntött, s ilyen alapon kezdte meg a munkáját.

Az általam szerkesztett és tájékoztatásukra 1 példányban címükre a mai postával megküldött „Tájékoztató jelentés és felhívása” irásbeli nyilatkozattal 720 Braşov-brassói kisiparos jelentkezett a különböző kisipari szindikátusokba és vállalta a velejáró költségeket. Eddig megalkult 7, s alakulás alatt áll 13 szindikátus.

A volt ipartestületi helyiséget 4 tisztviselővel és 1 altiszttel változatlanul teljes javadalmazással megtartottuk, melyekre esetleg átmeneti jeleggel, de ha a fenntartási díjak nem folynak be végleges formában 60.000 lei egyéni áldozatot hoztam, azért hogy a Braşov-brassói kisiparosságnak legyen hol intéztesse ügyes-bajos dolgait. Hogy mi munka megy le az irodán, azt élénken igazolja az, hogy a kisebb nagyobb írásbeli és személyes intervenciók, elintézkedések száma 2 év alatt 6000 felé közeledik. Több fontos és eredményt hozó beadványokat készítünk a felsőbb hatóságokhoz is.

Csak a szakmai szindikátusok...

A kisiparosság megszervezésére egyedül a szakmai szindikátusok életre hívását, azok helyi, országrészi, országos szövetségét tartom helyesnek, melyekre vonatkozó részletes indokolásom a fentemlített tájékoztató füzet 33-35. oldalán található.

„Hónapokon át tartó tanácskozások, tanulmányozások voltak, míg végre a szindikátusi forma mellett foglaltunk állást, melynek keretében az egyfajta vagy rokoniparágak képviselve foglalnak helyet és közös erővel űrködnek a szakma érdekei fölött, miáltal automatikusan védelmet nyernek az egyes tagok érdekei is.

Ezt a formát kellett válasszuk azért is, mert az 1921 május 26-i szindikátusi törvény és az ezt módosító 1924 február 6-i és 1927 április 22-i jogszemélyiségekről szóló törvény egyszerű eljárás mellett nyújt lehetőséget ilyen szindikátusok létesítésére.

Azonkívül figyelembe kellett veyük egyes nyugati országok új ipartörvényeit is, melyek nagy ivben tértek vissza a szakmai szervekhez s például Ausztriában teljesen visszatértek a Céh-rendszerhez, mint amelyet évtizedes megfigyelések alapján a legalkalmasabbnak találtak, egyfelől a kisipar fejlődésére, másfelől a kisiparosságnak mint erős és egészséges közeposztálynak fejlesztésére.

Szóba került az is, hogy a kisiparosságot valamelyik meglevő országos jellegű kisipari egyesület keretébe szervezzük meg. Azonban e tervet több okból el kellett ejtsük, főképp pedig azért, mert a számba jöhető ilyen egyesületek keretében a különböző iparosok nem osztoznak szakmai szervekre s e nélkül az általunk első helyen tartott cél, a szakmai élet fellendítése stb. nem lett volna elérhető.

Ugyancsak beható vita tárgyát képezte a kisiparosságnak nemzetiségi alapon való megszervezése, szindikátusi formában. Ilyen értelemben e tervet is el kellett ejtsük, a többféle okok mellett főképp azért, mert a kisiparosságot nemzetiség és szakmák szerint szétosztani nem lehet, vagy ha egyes helyeken lehetne is, az ilyen szerv nem volna képes olyan tevékenység kifejtésére, melyre multhatatlanul szükség van.

Tehát rendkívül sok beható tanácskozás után választottuk a rendelkezésre álló lehetőségek közül a legcélszerűbbet, a szindikátusi rendszerű megszervezést.

A KISIPAROSOK NEMZETISÉGI ALAPON VALÓ MEGSZERVEZÉSÉRŐL.

E fontos kérdéssel mely napjainkban oly nagy aktualitással bír, szintén részletesen foglalkoztunk és arra az álláspontra jutottunk, hogy mindenik nemzetiséghez tartozó kisiparosok tevékenységük szerint szervezkedjenek külön nemzetiségi alapon is, ahol a törvények keretein belül foglalkozhatnak politikai, faji, vallási, társadal-

mi, kulturális, jótékonyasági kérdésekkel. Többek között mindenik nemzetiségnek vannak külön kisipari szervei. Ezeket erősítsék, fejlesszék, ha szükségesét látják, vonják egységes szervezetbe, avagy létesítsenek új általános szervezetet. Az e téren végzendő munka semmiképp sem zárja ki azt, hogy a közös főszervben, a szindikátusokban ne tudnának a legteljesebb összhangban dolgozni, mint ahogy e téren sok értékes példára hivatkozhatunk.

MIKÉP GONDOLJUK A KISIPAROSOKNAK SZINDIKÁTUSI RENDSZER SZERINT VALÓ MEGSZERVEZÉSÉT.

1. Mivel a törvény szerint már 10 egymáshoz vagy rokon szakmához tartozó iparos megalakíthatja a maga szindikátusát, így mindazon helyeken, hol nagyobb számban élnek a kisiparosok, megalakítandók a különböző szindikátusok.

2. Az így megalakított szindikátusok egy vagy több megyére kiterjedő hatáskörrel szövetségbe tömörülnek és a szövetség részére megfelelő hivatalos helyiséget állítanak fel a szükséges számú tisztviselők alkalmazása mellett. Ezen irodák feldolgozzák az összes szindikátusok részéről az irodához elintézés végett áttett ügyeket és azok elintézése érdekében a különböző helyeken eljárnak. Továbbá különállóan is rendelkezésére állanak az egyes tagoknak az alapszabályokban meghatározott kérdésekben.

3. Amennyiben több megyében megalakul a szindikátusok szövetsége, úgy ezek egymással lépnek szövetségbe, mely esetben az egyes megyékben levő szindikátusi szövetségek ennek fiókjává válnak.

Eszerint felépülne egy hármas rendszer, mely felülről lefelé így alakulna ki:

I. Ardeal-Erdélyi kisipari szindikátusok Szövetsége x. városban.

II. Ardeal-Erdélyi kisipari szindikátusok szövetségének Braşovi stb. fiókja.

III. Braşov, vagy Braşov megyei stb. szabóiparosok szindikátusa.

Természetesen e 3 részből álló szerv zavar-talan és eredményes működését egy a törvény rendelkezéseivel összhangban álló és minden irányban kiterjedő alapszabály irányítaná.

Az így felállítandó szindikátusok szövetsége igyekezne szoros kapcsolatot teremteni az Ó-királyság, Bucovina, Besarabia, és Dobrogea azon kisipari szerveivel, melyek az ottani kisiparosokat foglalják magukba, hogy addig is, míg eljön az az idő, mikor az egész ország kisiparossága egyetlen nagy táborba tömörülhet, a fontosabb főkérdésekben egységesen járjanak el az illető kormányoknál, főhatóságoknál, stb.

Ha ez a terv sima testvéri egyetértéssel keresztül vihető lesz, úgy az iparosságért 27 éven át a részemről nyújtott és mérhetetlen áldozatokat igényelt munkámat az iparosság kívánsága esetén a lehetőségek szerint hajlandó vagyok

tovább folytatni. Ezzel az esetben minden hiába való harcot, ellenségeskedést, személyi gyűlöletet, amit életem eddigi folyamán el tudtam kerülni, elkerülendő, végleg visszavonulok az iparos közéleti térről, s további munkásságomat az általam alapított Braşov-Brassói jótékony Iparos Intézmények részére, valamint a vezetésem alatt álló Braşov-Brassói Magyar Dalárda és Brassói Székely Társaság irányítására szenteltem.

A romániai kisiparossággal kapcsolatos szervező és az intézmények egész sorozatát létesítő terveim nagyvonalúak és mentesek mindenféle hátsó gondolattól. E tervekhez közel három évtizeden át gyűjtöttem az anyagot bel és külföldön. E tervemet részletesen közöltem annakidején I. Nistor munkügyi miniszter urral és a minisztérium főbb vezetőivel, honnan szóban is, íratban is kaptam helyeslő választ és erkölcsi támogatásra szóló ígéretet. E tervek mentesek minden politikai, nemzetiségi, vallási és világnézeti felfogástól.

E tervet azonban csak úgy lehet megoldani ha a teljes bizalom és szeretet hatja át az iparosokat, különösen a különféle nemzetiségek között, és minden helyre nem a származás, az elvi felfogás, a személyi történet, hanem a képesség állít embereket. A Braşov-brassói kisiparosság közel 20 éves ilyen értelmű eredményes munkássága e téren kész példával szolgálhat.

Amidőn megköszönöm azon bizalmukat mellyel e kérdésben hozzám fordultak, függetlenül attól, hogy más véleményen vagyok, munkásságuknak érdemszerinti eredményt kívánok s egyben vagyok

teljes tisztelettel
Szabó Béni
szécs mester.

LELKES ZENEBARÁTOR.

Feri és Teri páholyjegyet váltanak a moziba. A páholyban, ahova a jegyük szól, már ill valaki, ami a fiataloknak nem tetszik. Megkérde a jegyzedőtől, nincs-e valahol egy üres páholy?

— Van egy — mondja a jegyzedő, — de olyan közel a vázsonhoz, hogy nem látnak semmit.
— Annyi baj legyen, — mondja Feri.
— Tudniillik, — jegyzi meg Teri szörnyedőre, — mi főleg a zene miatt jövünk a moziba.

INDISZKRET FELESEG.

Patyolat és neje mennek az utcán. Egyszerre az asszony megáll és így szól:

— Móró, kezd esni.
Patyolat vállat von és nem szól egy szót sem. Mennek tovább. Kis idő múlva az asszony újra megáll.

— Móró, már esik
Patyolat erre dühösen rákiabál a feleségére.
— Mi közöm hozzá? Menj be egy kapu alá és

IDEALIS HARMONIA.

Az ifjú Cubdáné dícsakszik a barátjánál előtt:
— Már egy év óta vagyok férjhez, de még egyszer sem volt nézeteltérés köztem és a férjem közt. Ha nekem van igazam, azt a férjem rögtön helytjára.
— És ha a férjednek van igazam?
— Az nem fordul elő.

A börgyárosok érdekes javasata a készbőr-árak emelkedésének megakadályozására

A nyersbőr drágulása következtében az utóbbi időben a készbőr-áraknál ismét jelentős áremelkedés mutatkozik. Az állandó áremelkedés megakadályozása érdekében a börgyárok emlékiratot terjesztettek a ruházati cikkek áralakulását tanulmányozó különleges bizottság elé s az emlékiratban a nyersbőrellátás kérdésének megoldására érdekes javaslatot tettek.

A börgyárosok azt ajánlották, hogy a kormány csak abban az esetben adjon engedélyt előállításkivételre, ha a kiszállító cég vállalja a kivitt állat nyersbőrének visszaszállítását. Ha pedig ez a megoldás nem volna keresztülvihető, engedélyezzen a pénzügyminiszter megfelelő vám- és illetékkezdvezményt a külföldi nyersbőrbehozatal számára. A börgyárosok csak ilyen módon látják megoldhatónak a készbőr-árak jelenlegi magas árának letörését.

A nemzetgazdasági miniszter, mint az ábrázoltság elnöke, megígérte a börgyárosok küldöttségének, hogy tanulmányozni fogja a javaslatot.

Ötezer látogató tekintette meg négy nap alatt a szövetségi kiállítást

A Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetségének XV-ik. jubiláris közgyűlésével kapcsolatban legutóbb megrendezett szövetségi kiállítása június 29-én bezárult. A záróbeszédet dr. Oberding József György, a Szövetség titkára és a kiállítás főrendezője mondotta.

Bucsur veszünk egymástól — mondotta — hogy az ünnennapok után ismét visszatérünk a mindennapi élet munkájához. A kiállítás mindannyiunk számára erőnyújtásul szolgált és új munkakedvvel töltött el, mert itt kézzelfogható bizonyítékát láttuk, hogy mozgalmunk eredményes tevékenységet fejt ki.

Meleg szavakkal köszönte meg azt a lelkesedést, amellyel a szövetségek a kiállítás sikeréért az első hívó szóra s oly rövid idő alatt — a meghívó a megrendezés előtt 12 nappal ment ki — táborbaszálltak.

A kiállítást rövid négy napi fennállása alatt több, mint ötezer látogató tekintette meg. Ez a kiállítás nemcsak a szövetségi életnek, de a magyar gazdasági életnek is valóságos eseménye volt. A szövetség jubiláris közgyűlésén oly kívánságok hangzottak el, hogy hasonló kiállításokat a jövőben is rendezzenek, lehetőleg a különböző vidékek központjában, hogy a szövetségi munka gyakorlati eredményeit mindegyik megismerhessék.

A kiállításon résztvevő szövetségeket díszes oklevéllel tüntette ki a kiállítás rendezőse, hogy ezáltal is kerője elismerését lelkes közreműködésükért.

A jelentőségteljes eseményszámba menő XV-ik jubiláris közgyűlést ünnepi hangulatban Bély Kálmán a szövetség elnöke nyitotta meg és kegyeletes szavakkal emlékezett meg az igazgatóság elhunyt két tagjáról, dr. Dreier Béláról és dr. Elek Dénestől, kiknek érdemét jegyzőkönyvileg örökölte meg a közgyűlés. Beszéde további részében kitért a romániai szövetségi élet újjászervezésével kapcsolatos helyzetre és hangsúlyozta, hogy

a bucarestii vezetőkörökkel folytatott tárgyalásai alkalmával mindig a legteljesebb jóindulattal tapasztalta a Szövetség munkája iránt.

A gazdasági élet szervezésével kapcsolatban rámutatott a gazdasági élet egységes irányításának a szükségére és a már régóta emlegetett gazdasági tanács elengedhetetlen megalakítására, melyben a magyar gazdasági intézmények vezetői foglalnának helyet. A közgyűlési termet zsufolásig megtöltő résztvevők felállva hallgatták meg ezután a király öfelségéhez intézett hódoló távirat szövegét. Ugyancsak táviratilag üdvözölte a közgyűlés a földművelésügyi minisztert, a bucarestii szövetségi központ vezérigazgatóját és a kisebbségi ügyek vértbiztosát.

Bethlen László vezérigazgató az egyhanguan elfogadott mérleg és eredmény számla előterjesztése után, nagy beszámoló beszédében ismertette a Szövetség múlt évi tevékenységét.

— Megállapítható — mondotta, — hogy a konverzió után szövetségeink újabb lendülettel fejlődnek tovább, a hitelélet újra megindult és a szövetségek mindannyian folytatják régi tevékenységüket. Sajnos a Szövetség tőkeereje még nem áll ott, hogy a hitelszövetkezetek hitelgénylését oly mértékben tudná kielégíteni, amint az szükséges.

Visszszámítást csak magánbankoktól kap. ezért elsőrendű fontosságú lenne az üzletrésztőke és betételhelyezés fokozódása. A központ iránt megnyilvánuló bizalmat mutatja, hogy az elmúlt évben 8 millió lei új betétet helyeztek el, de intézményeink és erkölcsi testületeink még nem siettek a betét elhelyezéssel oly mértékben mozgalmunk támogatására, amint az kívánatos lenne.

lat, vetőmag beszerzés és földvásárlás céljait szolgálták. Nagy mértékben támogatta kölcsöneivel a központ az új tejszövetkezetek felszerelését is, aminek felépítette az Odorhei-udvarhelyi megyei tejszövetkezetek számára második tejfeldolgozó telepét.

A központ kiterjesztette tevékenységét új üzletágakra is.

Igy biztosítási osztályt szervezett a Minerva Biztosító Intézet vezérképviselőjeként és géposztályt állított fel, a falvak mezőgazdasági gépszükségletének olcsóbb ellátására.

Javasolta ezután a vezérigazgató két szövetségnek a központtal való fuzionálását, amit a közgyűlés elfogadott, majd kitért a Pitvar háziipari szövetségi tevékenységére és a Cluj-kolozsvári

„Méhkas” szövetséget újjászervezésére. Ez utóbbi szövetséget vezetését a fiatal értelmiség vette át, akikből remélhetőleg a gyakorlati szövetségi munka révén képzett vezetői válnak a mozgalomnak. Elismerését fejezte ki a központ ellenőri karának, majd ismertette az új szövetségi törvénnyel kapcsolatos helyzetet. A szövetségek ellenőrzése az új törvény folytán a bucarestii felügyelő hatóság hatáskörébe ment át, ez a hatóság azonban delegálást adhat a korábban működött autonóm ellenőri szerveknek, mint amint a magyar szövetségek is rendelkeztek. Ez a lehetőség

reményt nyújt arra, hogy a régi kipróbált ellenőri kar tovább is szolgálatára legyen szövetségeinknek.

Bethlen László alapos beszámolóját nagy érdeklődéssel fogadta a közgyűlés közönsége s különösen ez utóbbi bejelentése megnyugvásul szolgált az új törvénnyel kapcsolatban megzavart szövetségi közhangulatra. A vezérigazgató beszámolójához többen szóltak hozzá, mint Szőke Gábor, Hadházi Sándor, Pálffy György, dr. Abrudbányai Elek, Gádó Jenő, Lőrinczi István, dr. P. Trefán Timotheusz, Becsky István és Polgár Gyula. A méltóságtejes hangulatban lefolyt diszkozyűlést közeled követte, melyen több mint 300 szövetségi vezető vett részt.

FAJDALMAS LEMONDÁS.

Kávéházi beszélgetés során Pupákékra tereledt a szó és valaki azt mondta:

— Szegények, teljesen tönkrementek.
— Ugy, tönkrementek — kiáltotta az elegáns Cubák, — akkor én sem forszírozom, hogy Pupák a multheti ígéretét betartsa!
— Ez szép töled, Salamonkám. Na és mit ígért neked a múlt héten Pupák?
— A lánya kezét.

Műszaki könyvtárat szervez az Oradea-nagyvárad Egitőiparosok Szövetsége

Az Oradea-nagyvárad Egitőiparosok Szövetsége kulturprogramjához hiven, megkezdte szakmai előadásorozatát. Anyagi áldozatot nem kímélve, fokozatosan igyekszik beszerezni a műszaki könyvtár, idevonatkozó, legújabb termékeit. Szindikátusi ülésen kapcsolatos előadó- és vitaestély keretében óhajta ezen műszaki könyvtárnak tartalmát az egyes szakmák tagjainak tudomására adni. Bár ezen műszaki könyvek szerzői mind magas képzettségű, gyakorlati emberek, fontosnak tartják, hogy azokat nem csak felolvassák, hanem a helyi viszonyoknak megfelelőleg, a saját egyéni tapasztalataik tekintetbe vételével meg is vitassák.

Tudva azt, hogy a műszaki könyvek igen drágák és így azokat egyénenként megvásárolni igen költséges dolog volna, ezért szindikátusoként, illetve szakmánként a már említett felolvasás keretében teszik minden egyes tag részére lehetővé azok tartalmát megismerni. Mindezekkel szemben a Szövetség vezetősége csupán annyit kér, hogy ezeket a hasznos összejöveteleken minden szindikátusi tag megjelenjen, hogy ezek a kiadások, melyeket ezen drága könyvek beszerzésével a Szövetség magára vállal, ne legyen hiábaváló kiadás.

A későbbi időben, amidőn ezen műszaki könyvtár, mely most áll beszerzés és rendezés alatt, kellő példányszámmal fog rendelkezni, a tagoknak egyénenként is rendelkezésére bocsátják.

ELÖNYTELEN TERMINUS

Fiatalabb korában Tóvis praktikáns volt egyik kéteshírű cégnél. Ottani működésére nagyon jellemző az alábbi eset.

Ugyfél állított be a céghez és megkérdezte:
— Itt van a főnök ur?
— Nincs — felelte Tóvis.
— Megvárhatnám?
— Tőlem megvárhatja, de főlek, hogy soká fog tartani a várakozás.
— Mért, hová ment?
— Csödba.

A munkaadó köteles alkalmazottainak fizetett szabadságidőt engedélyezni

A munkaügyi minisztérium értesítette az összes munkaügyi felügyelőségeket és a munkaadók szervezeteit, hívják fel a kereskedelmi és ipari vállalatok figyelmét arra, hogy a munkaszerződések törvénye értelmében

alkalmazottaiknak fizetett pihenő szabadságot kell adni.

A munkaügyi minisztérium körlevele megáztatja, hogy vannak vállalatok, amelyek a nyár elején elbocsátják alkalmazottaikat, később pedig újra visszaveszik, amivel azt érik el, hogy az alkalmazottak elveszítik azt a szabadságot, amely mint régi alkalmazottakat őket megilleti.

A minisztérium éppen ezért kötelezte a vállalatokat, hogy alkalmazottaik szabadságolásáról táblázatot készítsenek, amelyben fel kell tüntetni az alkalmazottak nevét, a szabadság tartamát és a szabadságra távozás időpontját.

A táblázatot idejében ki kell függeszteni,

hogy az alkalmazottak legalább tíz nappal szabadságra való távozásuk előtt erről tudomást szerezzenek.

A miniszteri körlevél hivatkozik a legfelső semmitőszék 1934. évi március hetedikén hozott 493. számú döntésére, amely leszögezte, hogy a munkaszerződések törvényének úgy a szövegéből, mint a szelleméből az tűnik ki, hogy a munkaadónak törvényben lefektetett kötelessége alkalmazottainak minden évben a törvény előírásainak megfelelő pihenési szabadságot biztosítani, függetlenül attól, hogy az alkalmazottnak ezzel kapcsolatban esetleg milyen kívánságai volnának. A körirat minden kereskedelmi és ipari vállalatra vonatkozik.

SZAKSZERŰ MEGÁLLAPÍTÁS.

Könyv-hét. Eszünkbe jut a józsu történet a gazdag borkereskedőről.

Az illető még a régi jó konjunktúrás időkben hatalmas vagyónra tett szert és a legelőkelőbb világmeggyedben főuri kényelemmel berendezett villát építtetett magának. A villában természetesen könyvtárszoba is volt, a könyvtárszobába pedig könyvek kellett. A gazdag ur tehát hivatott egy könyvkereskedő és feladta a rendelést:

— Kérem, szállítson nekem huszonegy órán belül diszkrétan negyven folyóméter könyvet.

A könyvkereskedő, akinek az ilyen megrendés akkoriban nem volt szokatlannak, azonnal leszállította a negyven folyóméter könyvet, nagy díszére a remek könyvtárszobának.

Teltek, multak az évek, a borkereskedőnek kezdett rosszul menni. Annnyira kezdett, hogy elhívatta a könyvkereskedőt és így szólt hozzá:

— Kedves uram, maga nekem éveikkel ezelőtt negyven folyóméter könyvet szállított. En ezeket most eladnám. Megveszi?

— Hogyan — felelte szolgálatkészen a kereskedő, már elő is vette a collstokot, megnézte a könyveket és így szólt:

— Kérem, itt csak harminchat folyóméter van. A borkereskedő gondolkodott egy darabig, aztán a saját szakmájára gondolva, mondta:

— Az lehet, Ennyi év alatt sok beszáradt.

A Mica bevonult a textiliparba is.

A Mica-konzern bányavállalat programjának megfelelően ugyyszólván valsmennyi fontos iparágába bekapcsolódott. Így érdekeltséget vállalt a vas- és fémiparban, a vegyiparban, a petróleum- és papiriparban. Most a Panza Româneasca révén bekapcsolódott a textiliparba is. A Panza Româneasca részvénitőkéjét a tranzakcióval 5 millió leiről 30 millió leire emeli és az új emisszió legnagyobb részét a Mica-konzern veszi át.

Telekkönyvi másolatok és kivonatok bélyegkötelezettsége.

A központi helyegbizottság egyik legutóbbi határozata szerint, nem bélyegkötelesek a tkvi hatóságok oly másolatai és kivonatai, amelyeket a törvény értelmében hatóságoknak adnak ki tudomásvétel végett. Indokolás szerint, ezen esetekben a közlések nem az érdekelt felek, hanem a fiscus, vagy más hatóság érdekeinek védelmére történnek.

Forradalmi ujtás a fodrásziparban

Egy falusi borbély felfedezése lázban tartja két földrész divatvilágát — Egy életre szóló ondolálás

Néhány hete egész Amerikát egy új csodálatos találmány tartja izgalomban, amely eddigi nagysikerű alkalmazásával nemcsak a fodrász-ipart fogja szerte a világon forradalmosítani, hanem az előjelek szerint, megváltoztatja majd az emberek külsejét is; ha tekintetbe vesszük, hogy a hajviselet s a haj mineműsége általában mennyire átformálhatja nemcsak a nő, hanem a férfi külső megjelenését is.

Tulajdonképpen nem is találmányról van szó, miután e kifejezés alatt többnyire valamilyen új, ismeretlen eszközt, gépet vagy szerzőmot kellene érteni. A jelen esetben csupán egy új hajkezelési rendszerről lehet beszélni, amely azonban hihetetlen eredményeket mutat fel már eddig rövid pályafutása alatt is.

A feltaláló, a borbélymesterség e forradalmárja a Kenneth Christy nevet viseli s az amerikai Pennsylvania állambeli Parker's Landing nevű faluban éledegelt, amíg a siker s szerencse magával nem ragadta.

Mindössze 895 lakosa van az amerikai falucsának, ahol Christy már husz esztendeje mesterségét folytatta és sose gondolt arra, hogy valamikor is elköltözzék a helységéből. A napok csendesen multak, semmi se történt vele, míg egy nap mégis csak történt valami.

Ez körülbelül öt évvel ezelőtt volt. Egy hivatalnok felesége hozta el hozzá kisfiát s egész különös kéréssel fordult a borbélymesterhez. Azt kívánta, hogy a kisfiu kisebesedett fejbübján hajműveletet végezzen, ami által a sebhelyt ne lehessen látni.

Christy nagyot nézett, hogy ilyesmivel hozzá fordulnak. Hiss az anyja is ráfésülhetné a fiu haját a sebre, minek ahhoz borbély. Kicsit elgondolkozott aztán, mégis vette az ollóját s fésűjét és maga sem tudta, hogy hogyan, olyan módon sodorta át a fiu fején a haját, hogy maga is elcsodálkozott rajta.

Ennyi volt az egész. Az anya megfizette a borbély „munkáját” s elment a fiuval. Amde néhány hét múlva, amikor a kisfiu újból Christy üzletében járt, hogy megnyiratkózzék, a mester meglepetve csóválta a fejét. A sebhely a fiu fején begyógyult, de a hajfürt akkor is ugyanolyan hullámosan feküdt helyén, ahogy azt Christy egyetlen fésű s ollómozdulattal a sebfőle bodorította.

Mint minden feltaláló, úgy a falusi borbélymester is egy pilanatalatt felismerte a helyzet

rendkívüliségét. Könyveket hozatott s tanulmányozni kezdte a haj szerves alkotórészeit, sajátosságait, növést s betegségeit. Majd hozzáfogott kísérleteihez. Kidoboltatta a falu leányai s asszonyai között, hogy ingyen vágja és kezeli hajukat.

Kísérletei, amelyekhez csupán ördögösen ügyes ujjait, egy ollót, egy fésűt s egy kis vizet használt, a legnagyobb sikerrel végződtek. Az elmúlt esztendőben már nem kevesebb mint 1500 esetben alkalmazta hibátlanul új hajkezelési rendszerét.

Erre lezárta a falusi borbély-üzletet, a közeli Pittsburgba utazott s szabadalmaztatta találmányát. Majd a szabadalmi okmánnyal a zsebében besétált egy óriási áruházba, amely rengeteg áruosztályán kívül éttermet, cukrászdát, mozi, sőt fodrászatot is berendezett negyvenemeletes palotájában.

Az áruház igazgatója azonnal elfogadta Christy ajánlatát s tíz női s férfi erőt bocsátott rendelkezésére. Ezeket egyenkint 350 dolláros tandíj mellett az áruház költségére kiképezte, majd az áruház tulajdonosával szerződést íratott alá, hogy a befolyó jövedelem husz százaléka mindenkor őt illesse meg.

Az áruház bomba-üzletet csinált. Három dolláros áron tíz Christy-növendék kora reggeltől késő estig sem birt eleget tenni a vendégek egyre sokasodó tömegének. Hiss arról van szó, hogy a Christy rendszerrel végzett hajnyírással és hajbodorítással a haj egész mineműsége is megváltozik, hullámosná válik már az ollót forgató ujjak alatt s ha a nyírás után elvégzik rajta a szükséges hullámosítási műveleteket, úgy a hajhullám egy életre sem változtat frissességén.

A pittsburgi áruház után egy newyorki előkelő fodrász-szalonnak következett, ahol Christy 26 tanítványt képzett ki a fenti feltételek mellett. Innen pedig villámgyorsan terjedt el a falusi borbély felfedezése az Egyesült Államok minden részében, úgyhogy egyszerre hatalmas vagyonnak lett az ura.

Most van soron Európa. Jelenleg London és Páris előkelő fodrászai utaztak Newyorkba Christy mester módszerének tanulmányozására s ha a jelek nem csalnak, rövidesen országunk fodrászai is kénytelenek lesznek követni a forradalmi ujtást.

Döntőbirósági határozat alapján kollektív szerződés jött létre a Satumare-szatómári vendégiparban

Megírtuk néhány héttel ezelőtt, hogy a Satumare-szatómári pincéreknek lejárt a régi kollektív szerződésük és mielőtt az új kollektív szerződést megkötötték volna, a munkaadóktól a tavalyi illetményeik felemelését kérték.

A munkaadók azonban nem akarták a követeléseket teljesíteni, mire Mudura munkügyi felügyelő döntőbiróság elé utalta az ügyet.

A döntőbiróság elnöke dr. Spireanu Victor törvényszéki bíró, tagjai pedig a munkások részéről Horváth János és dr. Fejes Lajos, a pincérek részéről Jácsika László-szakszervezeti csoport-elnöke és Szeredai József titkár voltak.

A döntőbiróság elutasította a pincéreknek azt a követelését, hogy a tavalyi, heti 100 leies fizetéssel szemben az új kollektív szerződésben 225 lei heti bért biztosítsanak. Ugyanakkor azonban elutasította azt a kérést is, hogy a tavalyi 100 leies fizetést 50 leire szállíthassák le. A döntőbiróság az új kollektív szerződésben is csak a tavalyi heti 100 leies fizetést hagyta meg. A százalékokat a döntőbiróság szintén a tavalyi összegben hagyta meg, mégpedig úgy, hogy éttermekben és kávéházakban 10 százalék, bárókban pedig 15 százalék jár a pincérnek.

A főpincér úgynevezett „dubiózáknak” a kérdésében, amely összeg arra szolgál, hogy a

fizetőpincér esetleges károsodásait fedezze — a döntőbiróság meghagyta a tavalyi 1 százalékot. A pincérek 2 százalékot kértek, míg a munkaadók fél százalékot ajánlottak fel.

Kérték még a pincérek azt is, hogy az új kollektív szerződésben biztosítsák számukra a napi 8 órás munkaidőt. A döntőbiróság azonban ezt a kérést is elutasította, kimondván, hogy a pincéreknek korlátlan a munkaidejük, bár leszögezték, hogy este 11 óra után a munkaadó köteles felesleges alkalmazottait hazaengedni.

A kisegítő pincérek fizetését felemelte a döntőbiróság, mégpedig a tavalyi heti 70 leiről, heti 100 leire.

A döntőbiróság által lefektetett alapokon megkötött kollektív szerződés nem csak egyes üzemekre, hanem az egész kerületre érvényes és az akkor lép életbe, amikor azt a munkakamaránál beiktatják. A kollektív szerződés 1939. június 31.-én jár le.

Modern princess-, cipő-, has- és gyógyfüzők, melltartók a legjobb szabásban, olcsón készítenek:

PILCZ IRMA

fűzőspecialistánál
Arad, Str. Eminescu 14.

Vezető talpbőrgyárosok a talp fix illetékének pauszálban történő fizetését szorgalmazzák a pénzügyminiszternél

Ugy a nemzetközi, mint a belföldi piacon a felsőbőrök árai tartottak, míg talpbőrökben, különösen a belföldi piacon, az árverseny egyre jobban kiélesedik. Szakkörök szerint, a talpbőrgyárosok egyes gyárak áraláknálását annak tulajdonítják, hogy a fix illeték kérdése még nem jutott nyugvóponttra, bár a termelés ellenőrzés alatt áll. Eppen ezért mind jobban erősödik a talpbőrgyárosok körében az a vélemény, hogy az illetékek fizetésének kérdése csak akkor juthat nyugvóponttra, ha épügy, mint a vasiparban és a posztóiparban, a bőrparban is bevezetik a pauszálrendszert.

Azok a gyárak, amelyek az árversenyben nem tudják követni az olcsóbb árakon árusító gyárakat, a pauszálrendszer bevezetése mellett foglalnak állást, mert csak ilyen rendszer mellett vélik megvalósíthatónak az illetékek fizetésének igazságos elosztását és ellenőrizhetőségét. Minden más kísérlet — állapítják meg szakkörökben — meddő maradt a multban és kevés eredményt ígér a jelenben is. Eppen ezért bizonyosra vehető, hogy a vas- és posztóiparban jól bevált pauszálilleték bevezetésére rövidesen a talpbőrparban is sor kerül.

GONDOS EMBER.

A faluvégén, a kánikulában egy csomó cigánygyermek áll meztelenül. Egy ur megkérdezi az ott ácsorgó öreg cigányt hogy ezek a gyerekek mind hozzátartoznak-e? „Nem hangzik a felelet, — csak ez a kettő azs enyém, de a többi is én — ruházom...”

Bélyegzők,

ipari stancák,
vésése, préselési
munkák:
CSÁKY VESNÖK
Str. Bratianu 9.

Mindinkább érezhetővé válik a nyersbőrhiány.

A bőrgyárak beadványt intéztek a nemzetgazdasági minisztériumhoz, amelyben kérik a külföldi nyersbőr behozatalát. Az ország megnövekedett szükséglete folytán ugyanis az utolsó hónapokban határozott nyersbőrhiány mutatkozik. elsősorban marhabőrökben. Ez okozta, hogy jelenleg a belföldi piacon a nyersbőrárak átlagban harminc százalékkal magasabbak, mint külföldön. A nyersbőrhiány az okuk annak, hogy a készbőrárak is állandóan drágulnak.

A Cluj-kolozsvári Albina-szeszgyár kvótáját megvette a szeszszindikátus.

A napokban fejeződtek be Clujon azok a tárgyalások, amelyeket a szeszszindikátus képviselőiben és megbízásából Löwy igazgató és Halász végrehajtóbizottsági tag folytattak a cluji Albina szeszgyár igazgatóságával. A létrejött megállapodás értelmében a cluji Albina szeszgyár termelési kvótáját a szeszszindikátus vásárolta meg. Ugyancsak a szindikátus vásárolta fel a Mendel Farkas Fiai reghini szeszgyár termelési kvótáját is. A szindikátus e két gyár működését beszüntette és kvótáikat felhasználja azon elégedetlen szeszgyárak kielégítésére, amelyek peres utra vitték a kvótájuk növelése érdekében a szeszszindikátussal szemben támasztott igényeiket. A szindikátus az utóbbi időben összesen 5 százalékra rugó kvótákat vásárolt meg és ezzel elégti ki a pereskedő 47 elégedetlen szeszgyárat. A szindikátus ezzel a tranzakcióval kapcsolatban törvényjavaslaton dolgozik, melyet a kormány elé terjeszt, melynek megjelenése a közeli hetekre várható. Ez a törvény jóváhagyja a fentebbi tranzakciókat és egyben újból döntőbiróságra bizza a szeszszindikátus árak jövőbeni megállapítását. A döntőbiróság a szeszmonopol és a szeszszindikátus képviselőiből fog állani. Szakkörök megállapítása szerint a szindikátus ezen tranzakciói a szeszipart egészséges állapotra helyezik és a szeszátvételi árakat a jövőben rentabilissá teszik. Itt említjük meg, hogy dr. Fischer Tivadar és bistrítai Farkas Imre a cluji Albina és a reghini Farkas Mendel Fiai szeszgyár kvótáinak megvétele következtében a szeszszindikátus igazgatóságában viselt tásagaikról lemondanak. Most veszünk hírt egy másik szeszipart érdekelt tranzakcióról is. Eszerint a gilau Barcsay szeszgyárát megvásárolta a hozzátartozó épületekkel és belsejével együtt Nasch Béla, aki azt közlekedőüzembe helyezi.

Az új szövetkezeti törvény

Ismeretli: PETROVAY TIBOR

A Hivatalos Lap június 23-iki 141. száma közli a szövetkezetek szervezéséről szóló törvényt módosító királyi dekrétumot. Az új törvény több mint 100 szakaszt módosítja a jelenleg érvényben lévő szövetkezeti törvénynek és gyökeresen átalakítja az ország szövetkezeti szervezeteit s a mozgalom eddigi kereteit.

Alant közöljük azokat a módosításokat, amelyek nagyobb jelentőséggel bírnak és különösképpen érdeklik a kisebbségi szövetkezeteket is.

Az első szakasz szerint azoknál a hitelszövetkezeteknél, melyeknél a tagok felelőssége csak a jegyzett üzletrészekig terjed, a tagnak nemcsak egy, hanem legkevesebb két üzletrészt kell jegyeznie. Egy üzletrész értéke legkevesebb 500 lei. A 2. § szerint jövőben minden új alakulást csak a Szövetkezeti Nemzeti Hivatal hagyhat jóvá. Új szövetkezetek alakítása alkalmával tehát ehhez az intézethez kell felküldeni 5. példányban az alapszabályokat, valamint a jegyzett üzletrész 10 százalékának lefizetését igazoló nyugtát. A 4. § szerint a szövetkezetek igazgatóságába elsősorban olyanok választandók be, akiknek nincsen tartozásuk egy szövetkezethöz sem. Semmiesetre sem választhatók be azok, akik korábban bármely ok miatt fegyelmi uton valamelyik szövetkezet éléről el lettek távolítva. A 7. § kimondja, hogy a szövetkezet évi mérlegét csak akkor lehet közgyűlés elé terjeszteni, ha azt a Nemzeti Szövetkezeti Hivatal ellenőre előzetesen láttamozta. A 8. § szerint a szövetkezetek felügyelőbizottságába olyan tagok választandók be, akik lehetőleg legalább az elemi iskolák végzettjei. Minden szövetkezet köteles közgyűlésének megtartása előtt legalább 15 nappal a Nemzeti Szövetkezeti Hivatalt értesíteni közgyűlésének helyéről és idejéről. Nem lehetnek a közgyűlésnek tagjai azok, akik tartozásaikkal hátralékosan vannak, vagy akik üzletrészei jegyeiket nem fizették ki.

Különböző szövetkezetek egybeolvasztása.

Igen fontos intézkedést tartalmaz az új törvény 11. §-a, amely szerint a Nemzeti Szövetkezeti Intézet egyes zónákban több szövetkezetnek a fúzióját rendelheti el, meghatározván azt a szövetkezetet, amelybe a többi beolvad. Ilyen fúzió nemcsak az azonos fajtájú, hanem a különböző gazdasági céllal bíró szövetkezetek mérlegében külön zárszámadást kell összeállítani az egyes üzemágakról. A 13. § szerint, miután az összes ellenőrzési és disziplináris jogok átmentek a Nemzeti Szövetkezeti Hivatal hatáskörébe, bármely foku és nemű szövetkezeti társaság likvidáltatását csak ez az intézet határozhatja el. A szövetkezet feloszlatható az új rendelkezések szerint akkor is, ha azt a közrend, vagy magasabb nemzeti gazdasági érdekek kívánják. Legjelentősebb változást a királyi rendelet 15 és 17-ik §-a hozza, amely szerint a Szövetkezetek Szövetségeinek, vagyis a vidéki központoknak évi költségvetése csak akkor terjeszthető a közgyűlés elé, ha előzőleg azt a Nemzeti Szövetkezeti Intézet jóváhagyta. A Szövetségek igazgatósága 9 tagból áll, de jövőben ezek közül csak ötöt választ a közgyűlés, míg négyet a Nemzeti Gazdasági Minisztérium nevez ki. Kinevezésre elsősorban a Nemzeti Bank helyi fiókjának főkönyvelője, a kereskedelmi, mezőgazdasági, erdészeti, bányászati és zootechnikai intézmények vezetői kerülnek, aszerint hogy az illető Szövetség milyen fajtájú szövetkezeteket tömörít magába.

A Nemzeti Szövetkezeti Intézet hatásköre a szövetkezetek fölött.

A régi törvény második fejezetét az új törvény teljesen hatályon kívül helyezi. Ennek következtében megszűnnek az összes ellenőrző, irányító és szervező Uniók, ezeket a jogokat jövőben kizárólag az újonnan létesített Nemzeti Szövetkezeti Intézet gyakorolja. Ennek az intézetnek ez a hatásköre kiterjed minden olyan társaságnak az ellenőrzése és irányítására, amely szövetkezeti, vagy kölcsönöségi elveken

nyugszik, kivéve a közbirtokosságok felett gyakorolt ellenőrzési jogokat, melyeket a földművelésügyi minisztérium hatáskörébe utaltak vissza. A Nemzeti Szövetkezeti Intézet az eddig működött öt legfőbb szövetkezeti központnak, tehát a Központi Szövetkezeti Banknak a Mezőgazdasági Beszerző és Értékesítő Szövetkezetek Központjának, a Fogyasztási Szövetkezetek Központjának, a Szövetkezetek Központi Intézetének és az Ellenőrző, Szervező és Irányító Központi Szövetkezeti fúziója által jön létre. Ez a fúzió megtörténtnek tekintetik az új törvény kihirdetése által, minden további formáság betöltése nélkül. A Nemzeti Gazdasági Minisztérium bármily, a törvény által neki tu-

Kedvezmények a szövetkezetek részére. Szervezeti és könyvviteli szabályok a népkisebbségi jellegű szövetkezetekben

Az új törvény meghagyja mindazokat az adó, illeték és szállítási kedvezményeket, melyeket a szövetkezeteknek a korábbi törvény biztosított. Az adótárgyalásoknál és az adófellebbezési bizottságokban a szövetkezeteket a Nemzeti Szövetkezeti Intézet által delegált tag képviseli, aki lehet valamelyik Szövetségnek a tisztviselője is. Hatályon kívül helyezi az új törvény a régiek 161 §-át, mely szerint a szövetkezetek kereskedelmi könyvei 25 százalékos bélyegilleték alá estek. Ennek következtében érintetlenül fennmarad a korábbi törvény 44. §-a, melynek értelmében a szövetkezetek könyvei mindennemű bélyegilleték alól teljesen mentesek. Az eddigi törvény két §-ának ellentmondó intézkedéseit tehát az új törvény kiküszöbölte.

A 43. § a törvény szövegébe felveszi az 1938 április 1-ével módosított bélyegtörvénynek azon intézkedését, amely szerint a szövetkezetek és tagjaik között létrejött összes jogi műveletek, beleértve a telekkönyvi bejegyzéseket is, mindennemű bélyegilleték alól mentesek, kivéve az 5 hektárnál nagyobb és 20.000 lei lakhatási értékű felüli épületingatlanok átruházására vonatkozó telekkönyvi eljárást.

A 49. § változatlanul fenntartja a korábbi törvénynek a kisebbségi szövetkezetekre vonatkozó 212. §-át, amely szerint ezek a szövetkezetek kötelesek 1938. szeptember 1-ig összhangba hozni alapszabályaikat a román szövetkezeti törvénnyel. Hasonlóképpen igen fontos intézkedése a törvénynek a kisebbségi szövetkezetekre nézve annak 55. §-a, amely változatlanul érvényben hagyja a korábbi törvény 221. §-át. E szerint minden olyan szövetkezetnél, ahol a tagok többsége valamely kisebbséghez tartozik a könyvek az illető kisebbség nyelvén is vezethetők, azonban a mérleg, a költségvetés és az évi jelentés román nyelven is kiadandó. Az új törvény kiegészíti mindezt még azzal, hogy ezek a szövetkezetek az ellenőrző közegek kérésére kötelesek bármely könyvkivonatot, aktát, levelezést vagy igazoló iratot a községi előjárósággal hitelesített román fordításban az ellenőrző közeg rendelkezésére bocsátani.

A szövetkezetek és a konverzió.

Az 56. § kiegészíti a korábbi törvény 223. §-át, amely a szövetkezetekre nézve speciális intézkedéseket tartalmazott a konverziós törvény 50. és 52. §-ában előírt egyezségi eljárásokra vonatkozólag. Ez a szakasz megengedi, hogy, habár a bankokra és a takarékpénztárakra nézve, valamint minden más kereskedelmi társaságra vonatkozólag is a hitelezőkkel köntendő egyezségi határideje már lejárt a szövetkezeteknek joguk van 1938. dec. 31-ig megkötöni ezen egyezségeket, avagy a konverziós törvény 52. §-a alapján a kvóta megállapító bizottságot összehívni. Az 1935. április 20-iki hitelhelyreállításáról szóló törvény rendelkezéseivel ellentétben, ha valamelyik szövetkezet egyezségehez megszerezte a hitelezők többségének hozzájárulását, ez az egyezség jogerőre emelkedik minden további formáság nélkül, ha ezt a tényt a szövetkezet igazgatósága jegyzőköny-

lajdonított hatáskört és jogot királyi dekrétum formájában átadhat a Nemzeti Szövetkezeti Intézetnek. A rendelet törvény 23. §-a szerint az intézetnek három ügyosztálya lesz: a) bankári osztály, b) gazdasági osztály, c) ellenőrző, irányító és propaganda osztály. Az első a szövetkezetek finanszírozásával, a második a fogyasztás támogatásával, a harmadik ügyosztály pedig az ország összes szövetkezteinek az ellenőrzésével foglalkozik. Ezen utóbbi mellett működő speciális bizottság fogja alkalmazni a törvényben előírt összes büntető és fegyelmező jogokat a szövetkezetekkel, vagy a szövetkezetek vétkes vezetőivel, vagy tisztviselőivel szemben. Az igazgatóság 15 tagból áll, az igazgatóság tagjaiból alakított végrehajtóbizottság pedig öt tagból. Az intézet mellett kormánybiztos működik és mint tanácsadó szerv egy külön 13 tagú bizottság, mely az ország legkiválóbb szövetkezeti szakértőinek testülete.

vileg konstatálja s ezt a jegyzőkönyvet a Nemzeti Szövetkezeti Intézet ellenőre láttamozza.

A 71. § szerint a nemzetgazdasági minisztérium, vagy megbízottja, a Nemzeti Szövetkezeti Intézet bármilyen határozatot hozhat, amellyel biztosítani kívánja a szövetkezetek igazgatóságainak és felügyelőbizottságainak helyes összetételét, a vezetőségi tagok méltányos remunerációját, a szövetkezetek szabályszerű könyvelését, valamint bármilyen más intézkedést, amellyel előmozdítja akármelyik szövetkezet helyes és eredményes működését.

A 72. § szerint a tanítóképzőkben és a teológiai szemináriumokban az utolsó előtti esztendőben kötelező tantárgy lesz a szövetkezeti könyvelés, az utolsó évben pedig a szövetkezeti törvény ismertetése és a szövetkezetek helyes adminisztrálásával és vezetésével kapcsolatos mindennemű ismeret. Végül a törvény kimondja, hogy a korábbi törvényeknek mindenféle ellentétes intézkedése, főképpen pedig az 1938 február 5-iki királyi dekrétum is hatályon kívül helyeztetik. Az új törvény a régiek kiegészítésével, új beosztással és szakaszszámozással teljesen egészben közzé fog tétetni a Hivatalos Lapban.

Érvényüket veszítik és bevonják az 1932 előtt kibocsájtott italmérési engedélyeket

A rendelet csak falusi italmérőkre vonatkozik.

Arad, július 7. A Monitorul Oficial június 16-iki száma a pénzügyminisztériumnak egy rendeletét közli, amelynek értelmében az 1932 előtt kibocsájtott italmérési engedélyeket 1938 október 1-ji hatállyal visszavonják és azok érvényüket veszítik. Az új engedélyek kibocsájtására árlejtést írnak ki. A pénzügyminisztérium vonatkozó rendelete már megérkezett az aradi pénzügyigazgatóságra is, ahol megkezdtek a visszavonandó italmérési engedélyek összeírását. A rendelet hivatkozik arra, hogy a régi 1932 előtti italmérési engedélyeket a módosított szesz törvény alapján vonják vissza. A bevont italmérési engedélyek nyilvános árlejtését az illető pénzügyigazgatóságok fogják megejteni. Eddig az volt a szokás, hogy az italmérési engedélyeket sokszor egész életre szólónak nyilvánították, hacsak a tulajdonos valamilyen vétség által el nem vesztette jogát. A módosított törvény értelmében a jövőben az engedélynek maximum öt évre fognak szólani. A minisztérium rendelete csak a községi italmérési engedélyekre vonatkozik és pedig Transilvania és Bucovina területére való érvénnyel. Eddig minden községben 500 lélek után bocsájtottak ki egy-egy italmérési engedélyt. Az ellenőrzések folyamán bebizonyosodott, hogy ezt az arányt nem mindenütt tartották be és sokkal több engedélyt bocsájtottak ki. A régi magyar törvény ezt megengedte, azonban most az új módosított szesz törvény szigorúan alkalmazkodik az 500-as arányszámhoz. Az aradi pénzügyigazgatóság jelentése szerint nálunk a megyében összesen négyszáz, 1932 előtt kibocsájtott italmérési engedélyt vonnak be.

Az új szakmai képesítésről szóló törvény értelmében

Az Oradea-nagyvárad munkabíróság örökre megfosztott egy iparost a tanonctartás jogától,

mert megállapították róla, hogy többször bántalmazta inasát

Az oradeai munkabíróság érdekes ügyben hozott ítélet. Szabó Sándor Tinca-tenkei cipésmester ellen egyik tanonca, Pásztor Árpád feljelentést nyújtott be, hogy munkaadója több ízben tettleg bántalmazta. Pásztor Árpád tanonc erre való tekintettel kérte a munkabíróságot arra, hogy a vizsgálatot indítsák meg Szabó Sándor ellen és a tanoncszerzést bontsák fel.

Az ügyben Rotundu munkabíró hozott rendkívül szigorú ítéletet. A munkabi-

róság elnöke az új szakmai képesítésről szóló törvény 36-ik paragrafusa értelmében Szabó Sándor Tinca-tenkei cipésziparost örökre megfosztotta a tanonctartás jogától. Az ítélet indokolása a következőket mondja: mondja ki: a tanonctartás terén példát kell statuálni, mert igen gyakoriak a fentihez hasonló feljelentések. Egyébként a régi iparoskrónikák adatai szelvényes büntetéssel 200 év óta nem sújtottak bihormegyei iparost.

Kézműiparosok kamarájának felállítását kéri a tãrgumureşi bõriparosok szövetsége.

A tãrgumureşi bõriparosok szövetsége, Szabó Sándor elnökletével, népes gyűlést tartott melyen több szakmai kérdést vitattak meg a elhatározták, hogy a szövetség tagjainak érdekében memorandumot terjesztenek nemcsak a helyi hatóságok, de az illetékes minisztérium elé is és az emlékiratban kérni fogják sérelmeik orvosolását. Így többek között kéri, hogy az illetékes szervek tiltsák be az egészségtügyi minisz-

térium által is kifogásolt, egészségtelen gumicipők árusítását, melyet ujabban már fűszerüzletek is forgalomba hoznak. A gyűlés fontosnak vélte egy kézműipari kamara felállítását és a betegsegélyző önkormányzatának kiegészítését. Mindezeket emlékiratba foglalják és a memorandumot héttágu küldöttség útján a minisztérium elé terjesztik.

Mennyi idő alatt évülnek el az adótartozások és az adóbírságok?

Általában magánjogi és kereskedelemjogi, valamint büntetőjogi ügyekben az elévülés kérdése törvényes jogszabályokban teljes precizitással ki van dolgozva úgy, hogy a jogkereső közönség teljesen tisztában lehet ezzel a kérdéssel.

Nem így áll a dolog kincstári ügyekben. A sok speciális kincstári természetű törvényben és rendeletben igen sokszor nem elég világosan tűnik ki, hogy egyes eseteknél milyen is az elévülési idő.

Ilyen érdekes elévülési kérdést tárgyalt a bucaresti tábla V. osztálya. Jelentékeny összegekről volt szó, be nem vallott globális adóról, amely mulasztás miatt még 1932-ben kihágási jegyzőkönyvet vettek fel az illető vállalat ellen. Az eljárás folyama alatt a megbüntetett cég ugyanis fellebbezéssel élt, — ugyanazon kincstári közeg, aki az első kihágási jegyzőkönyvet felvette, újabb kihágási jegyzőkönyvet szerkesztett, amelyben saját előző jegyzőkönyvét megváltoztatva, kisebb pénzbüntetést állapított meg.

Ezen második jegyzőkönyv ellen is fellebbezett a fél. Mindkét jegyzőkönyv ellen egyik kifogása az volt, hogy a jegyzőkönyvek tényleges bevizsgálás nélkül készültek. Ezenkívül arra is hivatkozott, hogy a kérdéses kincstári követelések elévültek.

A kihágási jegyzőkönyvek felett bíráskodó törvényszék elvben elutasította a kifogásokat, nem állapította meg az elévülést, leszállította ellenben a pénzbüntetést.

Ez ellen a fél recurszal élt az 1932. évi egyes adótörvény 105. és 1938. évi módosított törvény

IDEALIS FERJ.

Kaszab gáza sulyos testi sértés vádjá alatt a bíróság előtt áll. Mielőtt kihallgatására sor kerül, felvessük a személyi adatait.

— Van gyereke? — kérde többek között a jegyző.

— Van.

— Hány?

— Sok.

— Mennyi?

Kaszab gáza elgondolkozik: s

— Vagy nyolc-tíz...

— Mi az, hogy nyolc-tíz? Csak tudja, hogy hány gyereke van!

Kaszab gáza válaszol:

— Nem avatkozik be én, tisztelőm, az asszony dolgaiba.

Az ipar képviselője a törvényhozásban.

Az „Argus” írja: A közigazgatási törvénytervezet helyes intézkedése, hogy a tartományok vezetésébe a kereskedőket és iparosokat is bevonja. Az általános érdekeknek ez csak használhat. Hogyan oldják meg a képviseltetés problémáját? Hír szerint a kereskedők és iparosok megszervezésében fontos reformok várhatók, melynek során új alapokra helyezik a szakkamarákat. Terv szerint, felosztatják az egyes szakmák meglévő egyesületeit s egyetlen keretbe helyezik ezeket, vidéki fiókokkal, így egységes szervezetük lesz a kereskedőknek, a gyár- iparosok országos szövetségéhez hasonlóan. A választójogi törvény és közigazgatási törvény nem hagyhatja figyelmen kívül az új alkotmányt. Semmi sem történhet többé a kereskedelem és ipar érdekében figyelmen kívül hagyásával emelni kell tehát a szakkamarák tekintélyét. Ezt a célt a kamarák számának csökkentésével lehetne elérni elsősorban, úgy, hogy a meglévő 60 kamara helyett a tartományi székhelyeken mindössze 10 kereskedelmi és iparkamara működhetne az országban.

Százéves iparos ünnepése.

Budapesti jelentés szerint Szeghalom nagyközség meleg ünnepelésben részesítette id. Somogyi Lajos csizmadiamestert, ki most töltötte be életének századik évét. Az öreg iparos részt vett a református templom székházában Kőferec 73 éves csizmadiamester köszöntötte egykori tanítómesterét. A matuzsálemi korukiváló iparost az iparügyi miniszter elismerő oklevéllel tüntette ki.

Likvidálják az Oradea-nagyvárad „Iparossegéd Otthont”.

Az Oradea-nagyvárad munkakamara kezdeményezésére, mint ismeretes, az elmúlt esztendőben „Iparossegéd Otthon” létesítettek, amely a Regele Ferdinand körüli Dénés-féle házban nyírt elhelyezést. Az Otthon fenntartásáról a munkakamara költségvetésének keretén belül történt gondoskodás. A szakminisztérium ezt a tételt törölte a Munkakamara idei költségvetéséből és ennek következtében a kamara vezetéséből kénytelen a fenti szociális intézményt likvidálni. Az Iparossegéd Otthon likvidálása már a közeli napokban megtörténik.

ALLATMESE.

Moszkvában egy teknősbéka és egy kecske fogadtak, hogy melyik ér hamarabb a Lenin-térre.

Elindultak és úgy három hét múlva a teknősbéka odaérkezett a térre. Nagy csodálkozással látta, hogy a kecske még nincs ott.

Egyszerre csak nagy lélegzetvételre került a kecske. A teknősbéka megkérdezte:

— Hát veled mi történt?

— Jaj ne is kérdezd, börtönbe csuktak.

— Mit csináltál?

— Semmit. Megérkeztem ide és vártam rád.

Miután sokáig nem jöttél, elkezdtem mekegni.

— Na ja, hát te nem tudod, hogy nálunk tilos mekegni, nálunk csak csuseni-máseni szabad.

EGER MINT DÖNTŐBIRO.

Három korezmáros vitákozik, hogy melyiknek erősebb a bora. Az egyik azt mondja:

— Tegnap, amikor a pincéből bort hoztam fel, egy csepp a földre esett. Odajött egy eger, felnyalta és mindjárt dübögélni kezdett.

— Az semmi — mondja a másik — én is lecsöpönttettem egy csepp bort, jött egy eger, felnyalta és alkoholt mérgezésben azonnal felfordult.

— Az mind semmi — legyintett a harmadik — mikor az én csepp boromat az eger felnyalta, rögtön felugrott a hordó tetejére, kipödrte a bajuszát, csipőre rakta a két első lábát és elkezdett kiabálni: „Hé, korezmáros, hol van egy macska, hadd egyem meg”.

PRAKTIKUS UTIFELSZERELÉS.

Csütörtökön este utazott el nyaralni az ismert társasági duma, báró Bodaaffay Ubald. A báróné a kéthavi túrára két komornát, egy táskát, 32 kalapot és ugyanannyi ruhát, 18 pár cipőt, 200 szírgöngyblanketát és 150 magréstifet vitt magával.

Kétszer hat csoda, ami átalakítja a világot

Surányi-Unger Tivadar egyetemi tanár tanulmánya Európa és Amerika korszakalkotó találmányairól

Newyorki távirat jelenti: A kaliforniai egyetem mezőgazdasági kutatóintézete igen nagy tökéletesítésre fejlesztette az úgynevezett földnélküli földművelést, W. F. Gericke professzor, az intézet igazgatója a növények fejlődéséhez szükséges 48 elemből olyan sókeveréket állított elő, amelynek segítségével porszemnyi föld nélkül is termést lehet „gyártani”. Dr. Brundin 8000 paradicsompalántát ültetett el egyharmad acre kiterjedésű, üveggel fedett 120 cementtartályba, amelyeken keresztül állan-
ában 270.000 liter víz áramlik, a termést mesterséges hőmérséklet és fény fejleszti. A földnélküli konyhakert évi termése acenként 120 tonna, ami megfelel több mint 30.000 dollárnak, tehát mind a mennyiség, mind pedig az értékesítés a régi módszer hozadékának tízszerese.

A szenzációs távirattal felkerestük vitéz Surányi Unger Tivadar, a szegedi egyetem világhíres professzorát, aki a földnélküli földművelésnek, általában az amerikai új csodáknak: az új világ új regényének mesészerű híreit az elmúlt esztendő őszén hozta haza Magyarországra, miután harmadizben adott elő világgazdaságtant a los-angelesi egyetemen.

Világmegváltoztató találmányok hatos csoportja

Vitéz Surányi-Unger Tivadar világgazdasági elméletének egyik legérdekesebb tapasztalati konzekvenciája, hogy az utóbbi évszázadban a világ képét megváltoztató műszaki, vagy technikai találmányok szinte matematikai pontossággal hatos csoportokban jelentkeznek és — legalább is az Északamerikai Egyesült Államok fejlődési iramát tekintve — harminc esztendőre szabják meg az élet külső képét. Az elmúlt harminc esztendőre valósággal rányomta bélyegét a következő hat találmány: a gépkocsi, a repülőgép, a távbeszélő, a rádió, a mozgógép és a röntgensugár.

Most vagyunk az újabb harmincesztendősi periódus hajnalán. Itt azonban két különböző

hatos csoportról kell beszélni, még pedig az európaiakról és amerikaiakról. A két világrész életviszonyai, szociális és gazdasági különbözőségei, technikai felkészültségei determinálják a két hatos csoport különbözőségét.

Hat új európai felfedezés

Európában főleg a nyersanyaghiány következtében a közeljövőben főként a következő hat találmánynak lesz nagyobb horderejű hatása: a mesterséges köolajnak, a mesterséges rugyantanak, mesterséges gyapjunak, a mesterséges gyapotnak: — végül bizonyos luxuriózus követelmények hatásaként a függőleges, vagy meredek irányú repülésnek és a távolbalításnak, vagyis a televízióknak. Ezek közül az első négy szoros összefüggésben van Európa népességének viszonylagos sűrűségével és ennek megfelelően számos ipari nyersanyagban való szegénységünkkel. E hatos csoport gazdasági hatásainak majdnem beláthatatlan távlata van.

Amerika korszakalkotó szenzációi

Az amerikai közvéleményt izgató legújabb hat műszaki találmány: a gyapotaratógép, a villamosszem, a házak és a gyárak mesterséges lehűtése, a földnélküli földművelés, az árjegyzék szerint megrendelt és előre épített ház, végül a mozgóház.

Most kezdenek konkrét eredményekben kibontakozni ezek a nagyszabású kísérletek és próbálkozások, amelyekkel Amerika a technika fejlesztésével igyekszik küzdeni a világháború óta többiben jelentkező világválságok és az ezek nyomán járó munkanélküliség ellen.

— Az egészséges és fiatal amerikai lélek, — mintha semmi baj nem lenne a világon — a legteljesebb nyugalommal, vagy mondhatnánk: a munka legfeszültebb izgalmával dolgozik azokon a találmányokon, amelyek célja minden amerikai célkitűzés alfája és omegája: az életnivó emelése.

hatatlan, kidolgozták — a földnélküli földművelést. Ennek legújabb és frappáns eredményeiről számol be a riportunk mottójaként közölt távirat.

Az ötödik találmány: az árjegyzék szerint megrendelt és előre épített ház. Ezeket a házakat nem alulról felfelé, hanem felülről lefelé építik. A vasvázakat napok alatt összeszerelik és nyomban megindul a falak huzása, még pedig a legfelsőbb emeleten. Ennek az a gyakorlati haszna, hogy a felső tíz emeletet már ki lehet adni, amikor javában épül az alatta lévő harminc-negyven emelet. Az alulról való építkezésnél ez lehetetlen, mert a leszálló porban és piszokban senki nem kíván lakni. Fent a magasban azonban senkit nem izgat az alatta folyó munka.

Ennek a gondolatnak kiegészítője a hatodik nagy találmány: az elmozdítható ház. Motoroskocsi mögé kapcsol hatalmas pótkocsi ez összkomfortos lakással, amelyben hideg-meleg víz is van, mert a motor felforraltja a vizet, amelyet Amerikaszerte erre a célra elhelyezett csapokról az országutak mentén mindenki megvásárolhat a rendes vízdíjért.

A mozgó ház rendkívül népszerű, bár a kormányok egyelőre mindent elkövet terjedésének megakadályozására. A mozgó ház tulajdonosa ugyanis akár óránként változtathatja lakóhelyét: az adóhatóságok most még nem tudják füllöncsípni őket.

PECHES FERJ.

Krisz szomorúan megy az utcán és szembetalálkozik Krazszal, aki megkérdi:

— Mi van veled, Adolf, hogy olyan vagy, mint egy szomorúfi?

— Jaj, ne is kérdezz, a feleségem...

— A feleséged? Meghalt?

— Ugyan, — tegyint Krisz, mérgesen — akkor legalább tudnám, hogy hol fekszik.

Minden árut el lehet adni!

Poling amerikai milliós, aki alacsony, sorsból küzdött fel magát, nemrégiben nyilatkozatot adott egy amerikai újságról, amelyben azt a kijelentést tette, nincs olyan áru a világon, amit ne lehetne eladni, s hogy az eladásnak csak két problémája van: az árut jól kell tudni prezentálni. És meg kell találni azt, akinek szüksége van rá. Bár az árusítás ortodox szakértői valószínűleg nem egészen értenek egyet Mr. Poling megállapításával, az amerikai milliósos gyakorlati példákkal igazolja álláspontját. A háború befejezése után például huszonegy millió dollárért mindenestől megvásárolt néhány leszerelt katonai tábor. A legtöbb tételét azonnal értékesíteni lehetett, de munkatársai erősen meg voltak dühödtve, amikor ezek között nem kevesebb, mint százezer katonai trombitára bukkantak rá. Mr. Poling megismerkedett a trombitaheggyel, pár percig gondolkodott, azután utasítást adott, hogy a hangszereket takarítsák ki. Pár nap múlva, amikor már mind a százezer trombita csillogott, Mr. Poling kiállítású dobozokba csomagoltatta őket és olcsó áron, „a pénz előzetes beküldése ellenében”, mint cserkésztrófeákat kezdte hirdetni különböző ifjúsági lapokban. Három hónap alatt az összes trombitákat eladták és a tömegesen érkező megrendelésekre való tekintettel, a cég tagjai azon kezdtek gondolkodni, hogy vajon nem volna okos dológ, ha valahol hirdetésben meg tudnák jelölni az áru vásárlói néhány tétel leszerelt katonai trombitát. Egy más alkalommal St. Louis mellett a Missouri előtört egy óriási áruraktár, ahol többek között közel tízezer méterméza kottor volt felhalmozva. Poling, mérter megállapította, hogy a kétségbeesett vállalkozó minden áron hajlandó eladni a kárbavesztett cukrot, azonnal megvásárolta a tételt s akkor sem oszított, amikor az amerikai egészségügyi minisztérium emberi táplálkozásra alkalmatlannak minősítette az árut s utasítást adott, hogy a cukrot haladéktalanul dobják be a folyóba. Poling pár napi haladéktalanul kért és szokása szerint gyorsan kalkulálni kezdett, egy pár helyre telefonált és néhány nap múlva a használatának hírt ekkor elindult a tehervonatokon Utah, Washington és Oregon óriási méhtenyészettel felé. Az árut mint téli méheleséget adta el és szép hasznót vágott zsebre.

Az ember-intelligenciájú gyapotaratógép

A még mindig örökifjunak számító Amerika egyik legcsodálatosabb találmánya a gyapotarató gép, amely nem egyetlen szeniális elme szüleménye, hanem közel kilencszáz szabadalom összesége. Ez a gyapotarató gép már-már közeljár a lelkes állathoz: olyan intelligens, mint egy néger asszony, vagy mint a néger gyerek.

Az elektromos tapogató szervvel dolgozó gyapotaratógép a leartató gyapotszálat azonnal nyomban ipari használatra felcsépele. Egy ilyen gép 50—100 néger munkáját helyettesíti. A Fülöp-szigeteken már sikerrel dolgozik ez a lelkes masina, az USA déli államaiba azonban e-

gyelőre nem vezet be, mert több millió néger válnék munkanélkülivé.

Megoldják az amerikai cselédkérdést is

Most folymár a publicisztikai vita a fokozatos bevezetés iramáról. Arról van szó, hogy ezzel ügyesen megoldják Észak-Amerika egyetlen megoldhatatlannak látszó problémáját: a cselédkérdést is. Ha ezek a munkanélkülivé vált gyapotarató néger felmennek az északi államokba, Amerika középosztályának a jövőben lesz cselédje. Manapság ugyanis az a helyzet, hogy az amerikai középosztálybeli családnak van esetleg három autója, de nincs cselédje, mert az emberi munka — polgárilag megfizethetetlen.

Hárommillió ember munkáját pótolja a villamosszem

A második nagy találmány: a villamosszem, vagy idegen kifejezéssel: a fotoelektromos cella. Ez az új csoda a színéről látja meg az izzó fém hőmérsékletét, nincs tehát a jövőben emberi hiba a fémkohászatban, ahol pillanatnyi hőmérsékletváltozások döntik el a készítmény megbízhatóságát. De ez a villamosszem szorított Kaliforniában a híres kaliforniai naranccsot, egész Amerikában pedig — a kezdetleges és megbízhatatlan lámpázás helyett — a tojásokat, Amerikában ma már senki nem veszi meg azt a tojást, amelyen nincs rajta a stempel: „villamosszem áll értem jót”. A villamosszem jelenleg közel 3 millió ember munkáját pótolja Amerikában.

A földnélküli földművelés

Addig is, amíg kellő méretek közt lehet végrehajtani ezeket a településeket, a meglévő mérsékelt klímájú területeken igyekeznek fokozni a föld termését. Miután azonban a föld kifárad, sok baj van vele és az időjárás megbiz-

VALLASOSSÁG.

Kohn elmegy a rabihoz és így szól:

— Rabi, furdal a lelkiismeret és el kell mondanom, hogy loptam egy libát a Grünltől.

— Na és?

— Nagyon megbántam a dolgot, elhoztam az árát és szeretném, ha a rabi eljutatná hozzá, de úgy, hogy ne tudja meg, hogy én küldtem.

— Jól van, fiam — felelte a rabi.

Kohn a következő héten megint beállított a rabihoz, elmondta, hogy újra loptott Grünltől egy libát, de megbánta és elhozta az árát, hogy a rabi juttassa el a károsult Grünthöz.

A harmadik héten megint beállított a rabihoz és bünbánó arccal adta át a harmadik loptott liba árát.

— Efnye, efnye — csóválta most már a rabi a fejét — nem értem, mire jó ez? Ha ugyanis megfizetted, miért loptod te a libát? Nem volna jobb, ha mándjárt megvennéd a Grünltől?

— Nem.

— És miért?

— Mert így én állapítom meg az árát de ha veszem tőle, akkor ő állapítja meg.

Látogatás az Oradea-nagyvárad Építőiparosok Szövetségénél

Ahol az idők szavát megértve teljes egységben dolgozik az
iparosság érdekei megvédéséért

Valamikor a háborúelőtti időkben a „pecse-
parti Páris” jogosan nevezték a „Kávéházak vá-
rosának” is. Talán egyik hasonló lélekszámú
városban sem volt annyi szórakozóhely, s kü-
nősképpen kávéház, mint az akkori „Nagyvá-
radon.” De ha a békebeli város „kávéházak vá-
rosa” volt, a mai Oradea éppen annyi joggal
„klubok városának” lehetne nevezni. A főtér
minden házában meghúzódik legalább egy
„klub” ha nem éppen kettő, — de ezeken kívül
a város más részeibe is jut belőlük. Mindenki-
nek megvan a maga külön klubja, ahova eljá-
rni „sikk”, sőt sokak számára valóságos élet-
szükséglet.

Ahol mindenki adott valamit

És mégis nemrég egy új klub nyitott ka-
put ismét Oradean. Az új klub a Sas-palota
első emeletének egyik hámszobás apparta-
mentjében rendezkedett be, ahol néhány hó-
nappal azelőtt — mikor még a politikai mozgal-
mak divatja járta — színesingű ifjúsági csoport-
okat képeztek ki a szélsőséges politika takti-
kájára. Most a megváltozott idők jeleképpen a
színesingű fiatalok helyett egyszerűen öltözött,
de annál komolyabb emberek sűrűnek-forognak
itt. Iparosok, akik nem a napi politikát, hanem
a nehéz, kenyérszerző s alkotó munkát szolgál-
ják. Talán a legnemesebb iparág dolgozói:
építőiparosok...

Az egykori jobboldali propagandahelyiség-
ben ugyanis az Építőiparosok Szövetsége ren-
dezkedett be, amely nemcsak hivatalos tevékeny-
ségét folytatja, hanem tagjai számára klub-
helyiséget is tart fent itt.

Erdemes ide ellátogatni. Az ember egysze-
riben meggyőződik róla, hogy ezt a klubot nem
„berendezték”, amint az másutt szokásos, hanem
valóban saját maga „rendezkedett be”. Nin-
csenek itt ugyan hatalmas fotelek, amikbe az
ember nyakig süppedve elvész, de az egyszerű,
komolytónusú berendezés annál kedvesebb a
tagok számára. A berendezés minden darabját
külön-külön a szövetség tagjai sajátjukból ad-
ták össze. Minden szék, minden asztal tehát jó-
formán magántulajdon és mégis közösség cél-
ját szolgálja.

— Segits magadon, az Isten is megsegít!
— ez a mi jelszavunk... — mondja Fenesi László
figyvezető alelnök, aki végigvezet bennünket
a szövetség helyiségeiben. És valóban, a szövets-
ség munkálkodását találóbb mondással nem is
lehetne jellemezni. Minden, amit látunk, azt bi-
zonyítja, hogy az oradeai építőiparosság meg-
találta a szervezkedés helyes útját, midőn a szö-
vetség tevékenységét a mai formában felújított
és folytatja.

A szövetségi székhely három helyiségből
áll: játék és olvasóterem, gyűlésterem és iroda.
A szórakozóteremben sakkoznak, olvasnak a
fárasztó napimunka után az iparosok, hátul az
irodában pedig buzgó munka folyik.

EGYSÉGBEN ÉS SZERVEZKE- DÉSSEN VAN AZ ERŐ

Telefon cseng, írógép kattog, teljes erővel
folyik a munka az irodában, amíg a szövetség
működéséről tájékoztatnak bennünket.

— A mi szövetségünk az 1900-as évek ele-
jén alakult tulajdonképpen — tájékoztat ben-
nünket Singer Endre adminisztratív elnök, aki-
nek a kezében futnak össze a szövetség sokirá-
nyú működésének szálai. — De a háború miatt
hosszu éveken át szünetelt működésünk, ké-
sőbb pedig az Ipartestület olyan átfogó szervvé
fejlődött ki, hogy az Építőiparos Szövetség mű-
ködése csak minimális téren mozgott. De ezu-
tán 1936-ban megszüntették az iparostestülete-
ket és az iparosságnak meg kellett teremtenie
azt a szervet, amely pótolja az ipartestület he-
lyét. Így újítottuk fel ismét a mi szövetségünket.

— Éreztük, hogy nagy szükség van az ipa-
roságnak egy táborba való vonására és megkezd-

tük az építőipari szakmába tartozó szindikátu-
sok beszervezését. Eleinte 4—5 szindikátus csat-
lakozott hozzánk, ma már 15 szindikátus a tag-
ja az Építőiparos Szövetségnek. Idetartoznak:
a mérnökök, építészek, kőművesmesterek, asz-
talosok, kárpitosok, bádigosok, szobafestők és
mázolók, vas- és fémiparosok, cserepezők, vil-
lanszerelők, kályhások, kovácsok és kerék-
gyártók, kövezők, parkettezők, üvegezők, ácsok
kőfaragók és szobrászok szindikátusai.

— Milyen a szervezete a szövetségnek?

— Minden szindikátus megtartja önállósá-
gát és tagként belép a szövetségbe, — hangzik
a válasz. — A szindikátusok saját maguknak
választanak külön vezetőséget, melynek elnökei
együttal tagjai az Építőiparos Szövetség vezet-
ségének is. Így tehát közös akarattal és közös
erővel intézkedünk minden fontos szakmai kér-
désben. A hatóságok előzetes engedélye folytán ren-
dszerezen megtarthatjuk értekezleteinket, mely-
ken minden héten számbaveszünk az egyes
iparágak helyzetét és megbeszéljük azokat a lé-
péseket, melyeket érdekeink megvédésére ten-
nünk kell.

— Munkaprogram? — kérdezzük.

— Figyelemmel kísérjük a kisiparosság ér-
dekeit érintő összes jelenségeket. A szövetség
ellenőrzi és hozza összhangba az egyes szindiká-
tusok munkabérvizonyait, békéltető szerepet
visz az iparostagok egymásközötti, vagy a
munkaadók és alkalmazottak közt felmerülő
viszályok esetén. Irodánk állandóan tanácsot ad
minden iparosügyben, tájékoztat az adóügyek-
ről, illetékkivételéről és más közterhekről.
Ezenkívül figyelemmel vagyunk az iparosság
gazdasági és társadalmi szervezésére, küzdünk
a törvény keretén belül a kontárok ellen és min-
den sérelem esetén illetékes helyen odahatunk,
hogy a sérelmes intézkedések tagjainak javára
orvosoltassanak.

— Talán az eredményekről beszéljünk... —
vetjük közbe.

— Ó, vannak ilyenek is, — hangzik a vá-
lasz. — Különösen mióta Pintér István mérnök
ur vette át a szövetség elnökségét. Az ő odaadá-
sa és fiatalos tevékenysége mindnyájunkat mun-
kába lendített. Ma már tagjaink száma 600 felé
halad, holott egy évvel ezelőtt alig volt 200. Ez
pedig csak úgy lehetséges, hogy iparostestvé-
reinknek tettekkel bizonyítottuk be, hogy valóban
az egységben és a szervezkedésben van az erő.
Bátran mondhatjuk, hogy ma már minden
iparosügyben a legnagyobb sulyal léphetünk
fel, mert a hatóságok is látják, hogy munkánk
közérdekű és valóban a mögöttünk felsorakozó
iparosság létérdekeit képviseljük, nemzetiségi
különbség nélkül...

Látogatásunk befejeződik. Az elnökséget
hívják a szindikátusok egyesített ülésre, ahol
ismét fontos szakmai kérdésekről esik szó. Az
irodában azért tovább folyik a munka, míg a
másik teremben üléseznek, a harmadikban pedig
nap munkából szabadult tagok szórakoznak.

Öröm látni, hogy van egy olyan klubhelyi-
ség is, melyet nem az élvezethajhászás, hanem
a munka és a természetes utját kereső élet hi-
vott lére. (—ád.)

BAUER ANDOR

Műszerész Üzemével elköltöztött
Calca Saguna 160 szám (Ioan Calvin és Sa-
guna-ut sarok) Telefon: 26—90

Arlejtések beton piaci elárusítóhelyek
építésére.

Cluj város folytatja a Mihai Viteazul téren
már tavaly megkezdett beton üzlethelyiségek
továbbépítését és e célra július 5-ére verseny-
tárgyalást tűzött ki. Az építkezésekre 1.500.000
lejt irányoztak elő.

Saját, termésű borok forga-
lombahozatala nem minősít-
hető kereskedésnek

Egy cluji pénzintézet 637 ezer leies váltó-
pert indított egyik adós ellen. A per folyamán
az adós konverziós kifogással élt, arra hivat-
kozva, hogy szőlőbirtokos és bortermelő. A ki-
fogást azonban úgy a törvényszék, mint a tábla
elutasították. A két bírói fórum ugyanis hono-
rálta a banknak azt az igazolását, hogy az adós
saját borainak forgalombahozatalára éveken
ezelőtt szabályszerű italmérési engedélyt vál-
tott, a borokat palackozva detailban árusítja és
éveken keresztül kereskedelmi adóval van meg-
róva. Az adós felfolyamodására az ügy a semmi-
tőszék elé került, amelynek III. szekciója 1937.
december 7-én hozott 2440. számú döntésében
az adós recursának helyt adott, kimondva, hogy
a saját termésű borok forgalombahozatala
nem minősíthető kereskedésnek és így az adós
nem vesztette el mezőgazdasági konverzióra
való jogosultságát.

Kárpitos munkák

olcsón és izlésesen készülnek

PAPP SÁNDOR
kárpitos üzemében ARAD, Str. Consistorialui
11. sz. — Telefon: 2658.

A hatóságokkal kötött szállítási szerző-
dést és a számlát is külön bélye-
gezni kell.

A sibiui Rieger András Gépgyár Rt. a
RIMMA-nak 3.800.000 lei értékű csövet szállít-
tott. A számlázás alkalmával a vállalat leróta
az 5 százalékos aviatikai bélyegilletéket. Az el-
lenőrzés alkalmával az aviatikai alap közegrel
a szállítási szerződés összege után is követelték
az aviatikai bélyegilletéket és bírságot róttak
ki a cégre, ami ellen a vállalat felfolyamodással
élt azzal az indoklással, hogy kétszeres adó-
zás esete forog fenn. A bucureştii tábla a fel-
folyamodást elutasította és kimondta, hogy az
állammal, vagy állami hatóságokkal kötött száll-
ítási szerződést is fel kell bélyegezni és a
számla is bélyegzendő.

Legdivatosabb „GIZI”
női kalapok kalapszalonn
állandó raktára: Arad, str. Heria 2.

NYARI ÖRÖM.

Kövér Malvint ismét nagyon megsértette ki-
méletlen férje. Elkeseredetten panaszkolja:

— Adolffám — mondtam neki a napokban —
fáradt vagyok, ideges és kimerült, nyaralni kellene
mennem.

— Kérem, — felelt a férjem — erdély nyar-
alni.

— Jó, jó, de tudod, hogy az pénzbe kerül. A
mamához mennék és így a koszt és lakás ingyen
volna, de...

— De?

— Nincs mit felvennem. Egy-két ruha kellene,
egy-két kalap, cipő, harisnya, fűrdőruha...

— Mennyibe kerül ez?

— Legalább tízezer leibe.

— Te édes — rebegttem könnyes szemekkel —
képes vagy ennyit áldozni, hogy kipihenhessem
magam?

— Rendben van, megkapod.

— Malvinkám, — felelt erre az a csirkefogó
— nekem megéri azt a tízezer lejt, hogy én is ki-
pihenhessem végre magam.

Állami kenyérgyárak létesülnek.

A kormány elhatározta, hogy az egész or-
szág részére újból megállapítja a kenyérgyárakat.
Azokat a pékségeket, amelyek a maximális ára-
kat nem tartják be, bezárják. A lakosság ke-
nyérszükségletének fedezésére a kormány állami
kenyérgyárakat állít föl.

Marghitán megalakult az országos Kisiparos Liga fiókja

A marghitai iparosság vasárnap délelőtt a Margit-szálló disztermében ünnepélyes keretek között tartotta meg az Országos Kisiparos Liga marghitai fiókjának alakuló közgyűlését. Fehér János nyitotta meg a közgyűlést és ismertette összejövetelük célját, vázolta azt a szervező munkát, melyet Popoviciu Florian iparostársával együtt végeztek, hogy a marghitai iparosságnak egy országos szervezetbe való tömörülését elősegítsék. Megnyitó beszéde után fölkéri az oradeai ligától kiküldött Weisz Pál titkár iparostársát, ismertesse a Galat-i országos központ programját és az oradeai kerületi központ eddigi munkáját. Weisz Pál főtitkár az oradeai vetve óhajtja folytatni az ország többi iparosságát, mely tanujelét adta élniakarásának és az iparosság egységes munkájában a munkát vállvetve óhajtja folytatni az ország többi iparosaisával. Másfélórás kimerítő ismertetésével teljes képet mutatott előadásában az iparosság mai

helyzetéről s rávilágított azokra a tényekre, melyek sürgős orvoslást kívánnak.

A kiküldött ismertetése után a kandidáló bizottság megteszi jelentését s a következőket ajánlja megválasztásra: Fehér Ioan, Popovici Florea, Erneszt Antal, Bocsa Vasile, Tóth Nicolae, Nagy Ferenc, Gozmai Sándor, Körtéjesi Sándor, Popovici Teodor, Osák János, Kindli József, Szakál Ferenc, Rosenfeld Armin, Petrisan István, Tóth Imre, Molnár Lőrinc, Wallner József, Rigeiszer Gyula, Gombos József, Kohn Jenő, Földi János.

Fehér János köszönetet mond az ő és a megválasztott iparostársai nevében azért a bizalomért, melyet Marghita iparossága velük szemben tanusított és igéri, hogy megbízatásuknak minden körülmények közt eleget fognak tenni, hogy az iparosság ügyeit minél előbbre és ezáltal gazdaságosabbá tegyék.

Atszervezik az ipari szakmai oktatást

A minisztérium leirata az ipari liceumokhoz és gimnáziumokhoz.

BUCURESTI, július 8. A nemzetvédelmi minisztérium a szakmai oktatás új alapokon való megszervezése érdekében valamennyi ipari liceum és gimnázium igazgatósága-hoz leiratot küldött, amelyben részletes választ kér a következő kérdésekre:

1. Az illető iskola körzetében melyek azok az iparágak, amelyek történelmi múltja tekinthetnek vissza és ilyenformán rendkívül elterjedtek.
2. Milyen intézkedések szükségesek, hogy ezen

iparágak tanítása minél hatásosabb legyen.

3. Mely iparágak fokozottabb tanítása tekinthető szükségesnek, tekintetbe véve az illető vidék termékeit.

4. Az illető terület milyen mennyiségű szakmai iskolát végzett növendéket képes elhelyezni.

5. Melyek azok a tagozatok az illető ipari iskola kebelében, amelyek a helyi körülménynek nem felelnek meg s így megszüntethetők.

Lakatosból pap

Vasárnap délelőtt féltizkor ünnepélyes processzióban kísérték Timisoara-Temesváron Blum Jánost a mehalai paplakból a templomba, ahol az ő szentmiséjét mutatta be. P. Christ Stephanus szalvatoriánus-rendi tartományfőnök volt a manuduktora s az ünnepl szentbeszédet is ő mondta.

Erdekes, hogy P. Blum János régebben Timisoaran dolgozott... mint lakatosinas, majd mint lakatossegéd a Fröbl utcában levő híres Müller Konrád féle lakatosműhelyben. Vágya azonban papi pályára vonzotta s a szalvatoriánusok segítségével sikerült is magát kiképeznie, úgy, hogy röviddel ezelőtt Passauban pappá szentelték.

A Müller-cég azóta tönkrement, Müller Konrád fia ugyanis, — aki eredetileg katonatiszt volt — nem értett az ipari műhely vezetéséhez, amely így megbukott, csak a régi kulcs függ még ott ma is az emlékeztető Fröbl utcai ház falán, amelynek műhelyében — a lakatosnak is ügyes és szorgalmas — Blum János dolgozott, majd ahonnan lelke kívánságát követve a szerzetesi pályára elindult.

MUSZAKI SZAKÉRTELEM.

Pacalék rokonai látogatásra utaztak Pakásra. Pacal olvasni próbált, de hiába, mert a felesége folyton kérdésközdött:

— Fricikém, — mondta az asszony — az egyik oldalon folyton magas póznákat látok, tele dróttal. Mit jelent ez?

— Azt jelenti — felelte Pacal, — hogy ez a táviró.

— Ertem. És a másik oldalon mért nincs semmi se?

— Bizonyára azért, mert ott a drótnélküli táviró van.

OVATOS MAMA.

Proconé kiviszi a kis Mórlickát az állatkertbe. Különösen a jegesmedvék iránt érdeklődik borzasztóan.

Proconé részöl:

— Mórlicka, ne menj olyan közel a jegesmedvékhez, épp elég rekedt vagy a sok fagyaltól.

NEMES BOSSZU.

Mórlicka nagyon rosszul viselkedik, mire az anyja előveszi és így kiált rá:

— Mórlicka, ha nem viseled jól magad, bocsuklak a tyukketrebe.

— Bocsukhatsz a tyukketrebe — mondja Mórlicka — de tölmi azért az fogok.

Megvették az Aiud-nagyenyei Vulcan gépperendezését.

A „Prima Fabrică Română de Maşini Agricole S. A. Satumare-szatmári mezőgazdasági gépgyár az elmúlt hetekben megvásárolta az Aiudi „Vulcan” vasöntőde és cséplőgépgyár-üzem összes gépeit és felszereléseit. A gépek rövidesen Satumare-Szatmárra érkeznek, ahol most keresik a megfelelő gyártelepet. A felszereléseket 900.000 leiert vette meg a Satumare-szatmári gépgyár.

Figyelmeztetés!

Felhívom a mélyen tisztelt közönség figyelmét, hogy eredeti

Szepessy

gyermekkocsik

Str. Gen. Berthelot No. 6. (színházzal szemben) kizárólag a

a II-ik udvarban levő üzemből láthatók és kaphatók!

A kisiparosok forgalmi adót fizetnek a felhasznált nyersanyag után.

ARAD, július 8. Megirtuk, hogy legközelebb rendelettervény jelenik meg a forgalmi adókra vonatkozó törvény részleges megváltoztatásáról. Az egyik fontos változtatás abból áll, hogy a konfekciósáruk forgalmi adóját a jövőben a nyersanyagok után fizetik. Ez az újítás a nagy konfekciósáruk kérelmére történt, amelyeknek a kisiparosok erős versenyt támasztottak, mivel a kisiparosok forgalmi adót nem fizetnek. A jövőben a kisiparosoknak is fizetniük kell a forgalmi adót a felhasznált nyersanyag után. Az új rendelettervény értelmében a felhasznált nyersanyag feleértéke után kell majd forgalmi adót fizetni. Ezen rendelkezés elsősorban a férfi és női szabókat, valamint a cipészeket érdekli.

Cooperativa de Credit a Industriasilor din Arad
Aradi Iparosok Hitelszövetkezete

CONVOCARE

Cooperativa de Credit a Industriasilor din Arad
Arad iji va jine

Adunarea generală extraordinară

in Casa Culturală a Căminului Industriasilor, Str. Bratianu 18. in ziua de 10. Iulie 1938. la orele 10 a. m. iar in cazul când membrii nu se vor prezenta in număr cât se cere conform statutelor la capacitate de a decide, in ziua de 17 Iulie 1938. la orele 10 a. m. când se vor lua hotărâri valabile, oricare ar fi numărul membrilor prezenți.

ORDINEA DE ZI CUPRINDE:

1. Cuvântul de deschidere.
2. Raportul consiliului de administrație referitor la modificarea statutelor Cooperativei in conformitate cu dispozițiunile Legii pentru organizarea Cooperativei din anul 1935.
3. Modificarea statutelor.
4. Eventuale propuneri.

Arad, la 21. Iunie 1938.

Consiliul de administrație.

MEGHIVÓ

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete

rendkívüli közgyűlését

az Aradi Iparos Otthon Kulturházának nagytermében, Str. Bratianu 18, 1938 július 10-én délelőtt 10 órakor, ha pedig a tagok nem jelennek meg határozatképes számban, 1938 július 17-én délelőtt 10 órakor tartja meg a következő

TARGYSOROZATTAL:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóság jelentése a szövetkezeti alapszabályoknak az új szövetkezeti törvény értelmében való módosítása tárgyában.
3. Az alapszabályok módosítása.
4. Esetleges indítványok.

Arad, 1938. június 21-én.

Az igazgatóság.

GYOMORFAJAS, székrekedés, felfúvódás, béhrencheségnél teljes gyógyulást nyújt a SOLVO pirula. Egy doboz ára 20 lel FÖLDES gyógyszerár, Arad.

Egészsége megmarad, mert fogyókúra nélkül is karos és modern alakú lehet gyorsan és könnyen, ha

rendbe hozatja elhanyagolt természetét

és modern, higiénikus szabású formafűzőt, princesst, strandfűzőt, melltartót rendel

M. Ecsedi Teréz

fűzőspeciálistánál Arad, Str. Eminescu 31. sz.

HASZNOS TANACS.

Egy ifjú szeládon életre-halálra udvarol a nagyságos asszonynak. Hosszu ideig csak eldugott kis cukrászdákban találkozott, de az ifjú követelőző és megkérdi:

— Mondja aranyos, mit tegyek, hogy gyakrabban láthassam?

Azt mondja az asszony:

— Adjon kölcsön a férjemnek öt száz pengőt, akkor évekig feljárhat hozzád a pénze után.

TALALÓ MEGALLAPITAS.

Iceget megszólította az utcán Bicegi

— Sétálunk? — érdeklődött.

— Nem — felelte Iceg, — egy grafológustól jövök, elvittem neki az írásmomat.

— És mit gondolsz, ért az ílyesmikes?

— Fellevésem szerint igen.

— Miből gondolod ezt?

— Abból, hogy csak ránézett az írásomra és máris előre kérte a pénzt.

Közel félezer kisiparos munkaadó veszi igénybe a Târgu-Mureş-marosvásárhelyi közműhelyek szerszámgépeit

A Straja Târii muresmegyei parancsnoka, Nicoara Eugen dr. orvosprofesszor, legutóbb látogatást tett Târgu-Muresen és ez alkalommal megvizsgálta a közműhelyek ügyét is. Arra a megállapításra jutott, hogy a Straja Târii céljainak elérése érdekében a helyi ipari szakiskola ifjúságának nélkülözhetetlenek a közműhelyek és az erről készített jelentését Öfelsége elé szándékszik terjeszteni.

A helyi kisiparosság — többségi és kisebbségi — a legteljesebb elismeréssel vélekedik minden olyan egészséges törekvésről, amely a jövő iparogenerációjának boldogulását igyekszik elősegíteni. Megelégedéssel vesz tudomást arról, hogy az illetékesek szívkön viselik a jövő iparosságnak sorsát, azonban vitán felül áll, hogy a jelen gazdasági viszonyok között egy olyan intézménynek elvonása az iparosrétegektől, amely egyszersmind a lételemét is jelenti, kiszámíthatatlan következményekkel jár.

A válság súlya amúgy is óriási erővel nehezíti a kisiparosság vállaira és egy olyan intézkedés, amely megfosztaná őket a közműhelyektől, pótolhatatlan veszteséget okozna. — Kereseti viszonyaik ugyanis nem engedik meg, hogy saját költségeiken beszeressék azokat a drága, részükre megfizethetetlen szerszámgépeket, amelyek a közműhelyekben olcsó bérért igénybe vehettek és amelyek nélkül ma már nem tudják fölvenni a versenyt. Târgumureş mintegy 160-180 kisiparosának egzisztenciája függ a közműhelyek sorsától, de a megye területéről körülbelül még egy ennyi munkaadó szorul a közműhelyekre.

Ezért az érdekelt helyi kisiparosság körében mozgalom indult meg és újabb emlékirat megismerkedését határozták el, amelyben felsorolják mindazokat a káros következményeket, amelyeket a közműhelyek elvétele okozna. Ez különben maga után vonná a helyi kisiparosság lassú, de föltartoztathatatlan pusztulását is.

A szakiskolának a növendékek gyakorlati kiképzése céljából — éppen a Straja Târii célkitűzéseiben megjelölteknek fogva — szükség van egy hasonló intézményre, ez a szükség azonban éppen a magasabb célokra való hivatkozással, nem jelentheti és nem vonhatja maga után egy közösség lételemének lerombolását.

Örvendünk, hogy a vezetők és nevelők — amint a szakiskola esetében is — derék és hasznos kezdeményezést tesznek a jövőépítés érdekében, ezeknek a kezdeményezéseknek azonban nem szabad egyoldalúvá lenniük. A szakiskola ügye föltétlenül megoldásra vár, de ennél a megoldásnál tekintettel kell lennünk az érem másik oldalára is.

CINEGE.

Szegény talpig feketében, könnyes szemekkel jelent meg a kórházban.

— Mi történt? — kérdezték a kártyapartnerek.

— A feleségem... — felelte Cinege.

— Mi van vele?

— Mélyen kihajolt az ablakon és kiesett.

— Rémes! Meghalt?

— Mért halt volna meg? Mi a földszinten lakunk.

— Hát akkor mért gyászolsz?

— Dehogy gyászolok, csak a világos ruhám a szabódnál van.

— Na és miért könnyezel?

— Mert valami belesett a szemembe.

Bundázás szőrmefestést és nyírást
szőrmék felelősséggel vállal:
nyári Engelhardt
gondozását Arad, Str. Eminescu 1.

A bélyegtörvény újabb alkalmazásának értelmezése

A folyó év április 1-én megjelent módosító bélyegtörvény előírja a kereskedelmi társaságok nyugtaadási kötelezettségét. Hivatalos értelmezés szerint kötelező a nyugta adása a következő esetekben is: postautalványon történt átutalások bevételezésénél, csekk útján befolyó kinnlevőségek esetében akkor, ha a kliens nem kapott bélyeges nyugtát a CEC-től; számlára történő részletfizetésnél; CEC útján befolyó utánvétek esetén. Bélyegköteles továbbá a váltó vagy elfogadvány, valamint visszáru vételének igazolása. Az egyéni cég nem köteles nyugtát adni a fenti esetekben sem, de ha nyugtát, vagy elismervényt bocsát ki, akkor a bélyegilleték le-

rovandó. Mentések a bélyegkötelezettség alól a folyószámlán történő árdifferenciából eredő bonifikálások, valamint a vállalatok fiókjai részéről történt CEC befizetések, melyek a központ folyószámlájára történnek. Az UGIR arról értesítette tagvállalatait, hogy sikerült a pénzügyminisztériumnál az állami kifizetések (ordonanţa de plată) és a számlákra történt nyugtázások esetében a külön nyugta adásának kötelezettsége alól felmentést kieszközölnie és az erre vonatkozó rendeletet a pénzügyminisztérium közlelőből megküldi a pénzügyigazgatóságoknak.

Vámcsalás esetén az árutulajdonos felelős alkalmazottjának ténykedéséért.

Baumzweig Márton cluj-i textilkereskedő ellen évekként ezelőtt vámcsalás miatt kihágási jegyzőkönyvet vettek fel. A jegyzőkönyv ellen Baumzweig a cluj-i törvényszékhez felebbezett és arra hivatkozott, hogy bár ő a kérdéses áru tulajdonosa, neki a csalásról, amelyet egyik alkalmazottja követett el, tudomása nem volt. A törvényszék azonban a kontestációt elutasította, kimondva, hogy a vámtörvény 220. szakasza szolidáris kötelezettséggel állapít meg az árutulajdonos és alkalmazottja között vámkihágások esetén. Baumzweig az ítélet ellen a semmitőszékhez terjesztett be felfolyamodást, amelynek harmadik szakciója Dec. civ. 718 din 11 October 1937. számú döntésében a törvényszék ítéletét helybenhagyta és kimondta, hogy vámcsalás esetében az árutulajdonos akkor is felelős az alkalmazottja ténykedéséért, ha a kihágási eljárás során csak az alkalmazottat ítélik el, míg az árutulajdonos ellen nem emeltek vádat.

Fock Gábor Bármilyen
borostyán- és
csontmunkákat is
Arad, Str. Greceanu 4. vállal!

PECH.

Pityu rossz évdégi bizonyítványt hoz haza. Ő a legrosszabb tanuló az osztályban. Mikor az apja ezért felelősségre vonja, így védekezik:

- A többi gyerek az oka.
- Hogyan a többi gyerek?
- Jobban tudták a leciét.

NAGY FORGALOM.

Perec urtól megkérdi valaki:

- Mivel foglalkozik a fiad?
- Az én fiam — feleli büszkén Perec, — orvos és van neki egy gyönyörű rendelője.
- Na és mikor tart rendelő órát?
- Minden nap háromtól ötig. Ha nagyon álmos, akkor hatig.

A szövetkezetek állami gondozás alatt

Beszámolunk az új törvényrendeletéről, mely az ország szövetkezeti rendszerének állami gondozás alá vételét jelenti. E törvényrendelet szerint „Szövetkezetügyi Nemzeti Intézet” alakul, mely legfőbb hatáskörrel intézkedik minden szövetkezeti jellegű társulás fölött. Az új intézet vezetőségét a kormány már ki is nevezte, s így az egész intézmény mihamarabb megkezdheti működését.

Eddig is voltak a szövetkezeti élet fölött bizonyos állami vezető szervezetek. De amint az új törvényrendelet indokolása megállapítja, ezek együttvéve nagyon bonyodalmak fölülépítmenyt jelentettek. Hatásköri egymásbafolyások is zavarták a hathatós működést, meg aztán túlságosan bürokratikusá tették a legegyszerűbb szövetkezeti ügy elintézését is. Mégsem tudták megakadályozni, hogy egészségtelen elfejlődés vagy tuligazgatás ne álljon elő az egyes szövetkezetekben, illetve a szövetkezetek ne jussanak magánérdekek káros befolyása alá.

Az eddigi felső szervezetben volt egy legfőbb szövetkezeti tanács 36 taggal, egy nemzeti szövetkezetügyi bizottság 10 taggal, aztán az összes szövetkezetek közgyűlése és főtítkársága. Ezek mellett további központok voltak: a szövetkezeti bankok számára, a termelés és fogyasztás ügykörére, a nagykereskedelmi tevékenységre, s az irányításra és ellenőrzésre. Most a „Szövetkezetügyi Nemzeti Intézet” az eddigi sokféle elágazású központi szövetkezeti tevékenységet egyetlen legfelső szervezettel helyettesíti. Ennek a nemzeti intézetnek lesz három technikai elágazása; még pedig egy bankosztálya, egy általános gazdasági és ellenőrző osztálya, továbbá egy propaganda-osztálya. A szövetkezeteknek eddigi egyes szövetségei továbbra is megmaradnak, de nem tetőszervezetek lesznek, (mint eddig voltak), hanem alárendelt tagozódásai az új Szövetkezetügyi Nemzeti Intézetnek.

A magyar és német nemzetiségű lakosság szövetkezeteinek mind megvolt eddig a maguk külön-külön szövetsége. Tehát jövőre ezek a szövetségek is beleszerveződnek az új szövetkezeti legfőbb hatóság kiterjedésébe és hálózataiba. Hogy ebben a szervezetben eddigi tevékenységi körüket hogyan tudják megőrizni, illetve fejleszteni, az mindenestre olyan kérdés, melyet majd a gyakorlat fog megoldani. De lehet, hogy ami életképesség eddig a népkisebbségi érdekű szövetkezeti szövetségekben ki tudott képződni, azt az állami központosítás nem fogja érinteni. Ellenben ez a központosítás az eddig megvolt életképességeket úgy karolja föl, hogy kiegészítő támogatásokat fog nyújtani olyan ágakban is, melyekben eddig hiányaik voltak.

Ugyanis a szövetkezetügyi új állami intézmény kifejezetten azzal a céllal létesült, hogy ami hiányok a szövetkezeti életben eddig mutatkoztak, azokat elenyésztse. Ezzel a céllal nem lenne egybehangzó, ha éppen a szövetkezeti élet olyan kialakulásai jutnának hátrányos megkötöttségbe, amelyek eddig jóknak, hasznosnak és gyakorlatilag életképeseknek bizonyultak. Általában véve is a szövetkezetek életének legfőbb alapelve a társadalmi önségély megvalósítása, s olyan közösségek létesítése, melyek kölcsönös egymásba fogózással kiküszöböljék az egyéni gyöngeségeket. Az állam ezt a társadalmi kiegyenlítésre törekvést a közönséget nevelni a közcélok meglátására, átértésére és szolgálatára.

A közönségnek ez az önnevelése egyúttal azt is jelenti, hogy az nem helyettesíthető állami tevékenységgel. Mert éppen az állam érdeke az, hogy a nép magától is hivatalos és hatalmi támogatás nélkül is egészséges társadalmat tudjon alkotni. Az állami támogatás és irányítás tehát csak addig kell, amíg a közönség a maga társadalmi képességeinek ilyen önállóságra el tud jutni. Az új szövetkezetügyi állami intézménynek is tehát az a nagy hivatása van, hogy ennek a társadalmi önállóságnak a kifejlesztője tudjon lenni.

Központi árubeszerzési szövetkezetet létesítenek a sütőiparosok

A buzaértékesítési illeték megszüntetését kéri - Nyugdíj- és nyaralási alapot szeretnének -

Országos pék-kongresszus Târgumurâş marosvásárhelyen

Târgumurâş Marosvásárhelyen tartották meg az országos sütőipari kongresszust, melyen az ország csaknem minden nagyobb városából számos sütőiparos jelent meg. A résztvevők száma több mint félezer volt. A cluj-i sütőiparosokat Drasoveanu elnök vezetésével Prezenszky Pál és Béla, Landesmann, Végh Árpád, Várady, Weinstein, Zongor, Binder, Balázs, Moni, Erdősi, Salamon Mendel és Szeszermann sütőipari munkaadók képviselték. A timisoarai munkaadókat 40 sütőiparos képviselte. Részt vett a kongresszuson Ioan Malaiu munkaügyi felügyelő a munkaügyi minisztérium képviselőjében, Opris kapitány a buzaértékesítési hivatal kiküldöttje a mezőgazdasági minisztérium képviselője. A kongresszus fél 11 órakor kezdődött meg kíséretében és a helyi hatóságok képviselői. Szövetségi elnök dr. Polissu szövetségi ügyészében, valamint Mihaiu bucaresti-i sütőiparos a városháza nagytermében. A királyhimnusz énekletése után Gh. P. Lazar a helyi munkaadók nevében üdvözlö a megjelenteket, majd Sechei mondanak üdvözlő szavakat.

Alexandru, az ardeali és bánáti Sütőiparosok Szövetségének az elnöke megnyitja a VIII. sütőipari kongresszust. Megnyitó beszédében a kongresszus célját ismerteti és röviden felvázolja a sütőiparosok általános serekeit. Ezután üdvözlések következnek. Dr. Ieremia Stefan kulturatanácsos a város, Malaiu Ioan munkaügyi felügyelő a munkaügyi minisztérium, Opris kapitány a mezőgazdasági minisztérium, Vlasa Gh. a helyi kereskedelmi és iparkamara, Ion Dredeteanu a helyi munkakamara, Herceg Ferenc a helyi magyar iparosok egyesület, Erdélyi ékszerész a zsidó iparosság, Anghi Balázs a mures megyei földművelésszövetség, Kall József a kocsigyártó ipartársulat, Ceros A. a szabóiparosok, Barabás György a cipészipari munkaadók Pop Vasile a vendéglősök, Péter I. a reghini pékmunkaadók, Goldstein malomtulajdonos és Ion Simionescu a bucaresti-i képmunkaadók nevében

lékek és gépek megfelelő áron való központi beszerzése és szétosztása. Egy ilyen központi árubeszerzési szövetkezet létesítéséhez nemcsak pénz, hanem elsősorban Ardeal és Banat összes pékiparosainak tagsága és aktív közreműködése szükséges. A kongresszus szükségesnek találja a taggyűjtés és részjegyzés azonnali megindítását. Azért megbizta a szövetség vezetőségét a szövetkezeti alapszabályok sürgős kidolgozásával.

Az agkori nyugdíj, beteg és gyorssegélyalapok létesítése kérdésében a kongresszus megállapítja, hogy a pékiparosok egy hosszú élet küzdelme és örömtelen munkája után, öregségükre rendszerint minden támogatás nélkül, elhagyatottan, mások támogató segélyére szorulnak.

A kongresszus megbizta a szövetség vezetőségét, hogy minden alap részére külön szabályzatot dolgozzon ki és a legközelebbi kongresszus elé kész javaslatokat terjesszen elő.

Ami a nyaralási alap létesítését illeti, a kongresszus szükségesnek találja ennek azonnali megvalósítását. A kongresszus elvben kimondja, hogy havi 100 lei befizetése ellenében — esetleg az egészségi szempontok, vagy orvosi tanács figyelembevételével — minden tag évenként egy heti ingyennyaralásra tarthat igényt a legjobb nyaraló vagy fürdőhelyeken.

Havi 200, vagy 300 lei befizetése ellenében évente két, illetve három heti nyaraltatás jár. Aki az egyik évben nem venné igénybe a nyaraltatást és járulékait tovább fizeti rendszeren, a legközelebbi évben a befizetett teljes összeg arányában pótlólag két, vagy még többheti nyaraltatást vehet igénybe.

Az adó, a pékiparosok kereskedői megadóztatása, a kötelező üzleti könyvvizetés, a betegsegélyző, az egymásköztli árverseny, a kontákongresszus helyeslőleg jóváhagyta a szövetség rok elleni harc, a vasárnapi munkaszünet, a nap-pali munka és a viszonteladás kérdésében a vezetőségének kifejtett munkásságát.

A határozati javaslat egyes pontjait illető vitákat sorban Sechei A. szövetségi elnök, Drasoveanu cluj-i pékiparos, majd Dascal Iuliu központi titkár és ismét Sechei Alexandru vezették le. A határozati javaslat vitája a déli órákban ért véget. Délután a titkári jelentés és a szokásos jelentések megvitatására került sor.

Az aradi kiküldöttek közül Stoica Radut alelnökké. Takács Istvánt választmányi tagjá választották.

A kongresszus határozati javaslata

A tárgysorozat folyamán megvitatásra kerülnek a pékiparosok serekeit, majd elfogadják a következő határozati javaslatot:

A kongresszus megállapítja, hogy a jelenleg érvényben levő buzaértékesítő törvénynek számtalan fogyatéka van és ezeknek a fogyatékoknak közvetlen eredménye: a kenyér drágasága, a kenyérfogyasztás csökkenése, a sütőipar rohamos visszafejlődése és a sütőiparosok fokozódó nyomorúsága. A valorifikációs taxa a jelenlegi rendszer mellett, főképen csak a városi kenyér- és liszt-fogyasztó nagytömegeket és a pékiparosokat sújtja. Igazságtalan, hogy a buzaexport és a földművelés támogatását célzó terheket egyedül a városi kenyér- és liszt-fogyasztó tömegek és a pékiparosok — tehát a legszegényebb munkásrétegek viselik. Annyi, a szákmával nem összefüggő kötelezettségnek és ellenőrzésnek vannak alávetve, hogy a pékipar nyugodt és rendes üzése szinte lehetetlenné vána. A kenyérdrágaság, a kenyérfogyasztás állandó csökkenése, a sütőipar rohamos visszafejlődése a buzaértékesítő törvény megszorító és káros rendelkezéseinek a következménye.

A kongresszus helyeslőleg veszi tehát tudomásul és mindenben jóváhagyja a vezetőség által a valorifikációs törvény módosításával kapcsolatban a kormány elé terjesztett javaslatait és a maga részéről is kéri:

1. A valorifikációs taxa mostani formájában való teljes megszüntetését és helyette, vagy a repülőbéllyeg-taxák megduplázását, melynek a fele a repülőalapot, a másik fele a valorifikációs alapot illetné, vagy egy külön ugynevezett agrár-béllyeg bevezetését, mely épp olyan feltételek mellett és épp oly összegben volna minden esetben és mindenkor kötelező, mint a repülőbéllyeg; és

2. a kenyérbéllyegeket, a regisztráció és az összes ellenőrzések teljes és végleges megszüntetését.

Tekintettel arra, hogy az új alkotmány a testületi képviselet alapján az iparosok számára is szakmánkénti és számszerű jelentőségük arányában, megfelelő képviseletet biztosít az ország jövő törvényhozásában, a kongresszus szükségesnek találja Ardeal és Banat pékiparosainak sürgős megszervezését és ezért elhatározza az intenzív szervező-propaganda azonnali megindítását.

A kongresszus megállapítja — mondja tovább a határozati javaslat —, hogy egy árubeszerző szövetkezet létesítése az egyetlen mód és eszköz arra, hogy a pékiparosok megfelelő módon védekezni tudjanak az életszűkített, a malmosok és a lisztkereskedők túlkapásaival szemben.

Ezért elhatározza egy központi árubeszerző szövetkezet létesítését Timisoara székhellyel, melynek feladata lesz Ardeal és Banat összes pékiparosai számára a szükséges liszt és élesztő, diamalt, stb., valamint mindenféle sütőipari kell-

A Timisoara-temesvári építőmesterek mozgalma a kontárok ellen

A Timisoara-temesvári építőmesterek Martin Andrással vezetésével küldöttségileg jelentek meg Modreanu Rodrig tábornok-főpolgármesternél, akinek elpanaszolták, hogy a városban sok iparendély nélkül dolgozó építőmester van, aki törvénytelenül terveket készít és építést vállal. Kérték, hogy a közmunkák kiadásánál legyenek figyelemmel a helybeli építési cégekre és újból szorgalmazák az építési engedélyek gyorsabb kiadását.

A főpolgármester megígérte, hogy a város az illetékes hatóságok útján igyekezn fog az építési kontáriainak munkáját megakadályozni. Végül kilátásba helyezte, hogy a város a kért építési engedélyeket tíz napon belül kiadja.

VAGYRA-VAGYOTT, DEDIKÁCIÓ.
— Vettél a könyvnapon valami könyvet?
— Nem kaptam, amit kerestem.
— Hát mit kerestél?
— Egy esekkönyvet, amelyet Mak. Ausschnitt dedikált.

Az osztalék és tantiem után fizetendő adó levonása

Új rendelet szerint a részvénytársaságok által kifizetett osztalék és tantiem után az illetéket a kedvezményezettnek kell fizetnie úgy, hogy a vállalat az adót a járandóságból levonásba hozza és befizeti a pénzügyigazgatósághoz. Gyakori eset azonban, hogy a részvénytársaságok az érdekelteknek kifizetik a teljes járandóságot és az illetékeket a vállalat sajátjából fedezi. A pénzügyminisztérium szerint ezen eljárásnál károsodás éri az államot, mert az illeték feltétlenül a kedvezményezett által fizetendő és azáltal, hogy a vállalat fizeti meg az osztalék és tantiem után az adót, tulajdonképpen

az illetékekkel nagyobbított összeget élvezi a kedvezményezett.

Emiatt az adóalapot nem a netto kifizetett összeg, hanem az illetékek nagyobbított összeg képezi. A minisztérium az ilyen esetekre koeficiens-t állapított meg, mellyel megszorozandó a kifizetésre kerülő összeg és képezi az illetékek kiszámítás alapját. Ezek a koeficiensok a következők: 1.26823 a 14 százalékos adó és 1.23839 a 12 százalékos illeték fizetése esetén ha a kedvezményezett fizikai személy. Ha a kifizetést élvező jogi személyiség, mely esetben a szuprakvóta nem fizetendő (pl. részvénytársaságok) a koeficiens 14 százalékos adó esetén 1.17617. A minisiteri rendelet száma 31474-1938.

KETTEN BESZÉLGETNEK.

— Hát mit szólsz, kérlek, ez a szemtelen csőrök fogó, utolsó és aljas gazember...
— Hát, már ezerszer megmondtam neked hogy engem nem érdekelnek a te család ügyeid.

Telefon: 27-36

"OHM" elektrotechnikai gépműhely

Kádár János Strada Ioan Calvin 26 szám

Autó- és rádió akkumulátorok
rakéta, töltés, javítás, csere. Dynamo és
motor és mágneses javítás
csapágyazás, tekercselés, mágneselés.

Vétel, eladás, csere

Megszilárdult a nemzetközi fémpiac

Az ón ára 165 angol fontról 190 fontra emelkedett. Romániában a fémek ára 4-5 százalékkal drágult meg

A nemzetközi fém piacon újabb szilárdulás észlelhető és az árak összes fémeknél 10-15 százalékkal emelkedtek. A nemzetközi fém piac helyzetéről és romániai kihatásairól kérdést intéztünk egyik kiváló fémkereskedőhöz, aki az árak alakulásáról a következő tájékoztató nyilatkozatot adta munkatársunknak:

— A tavalyi márciusi hatalmas arányú hausse nem következett be ugyan a nemzetközi fém piacon, de az árak minden vonalon megszilárdultak és jelentősen emelkedtek.

— Az ón ára az eddigi 165 angol fontról 190 fontra emelkedett, angol tonnánként. A nemzetközi szakkereskedelemben a fémek mértékegysége az angol font, amely mennyiség 1016 kilóval egyenlő. A réz elektróid ára az eddigi 39 angol fontról 43 fontra emelkedett, a horgany ára pedig az eddigi 12 fontról 14 és fél fontra. Az olom árában is emelkedés jegyznek az összes fémtőzsdék. Ára az eddigi 13 fontról 16 fontra szilárdult.

— Mi a magyarázata, közvetlen oka fém piac megszilárdulásának? — kérdezte munkatársunk.

— A nemzetközi politikai helyzet minden változására természetesen reagál a fém piac, illetve a fémtőzsde is, — válaszolta a szakember. A spanyol polgárháború, a japán-kinai hadműveletek és az összes országokban gyors ütemben folyamatban levő hadfelszerelési megrendelések természetesen szilárdítólag hatottak a nemzetközi fém piacon. Minden olyan fém iránt, amely nélkülözhetetlen a hadiipar részére,

élénk, sőt fokozódó kereslet nyilvánul meg és a tömeges vásárlás hatása az árak emelkedésében nyilvánul meg.

— Ha azonban a jelenlegi nemzetközi politikai feszültség a kölcsönös és jóindulatu belátás elvének érvényesülésével enyhülni fog, illetve ha a hadiipar részére történő szállításokat lebonyolították — és újabb, nemvárt bonyodalom nem fogja felborítani a reális számításokat úgy a nemzetközi fém piacon is remélni lehet az árak lassu lemorzsolódását.

— Romániai vonatkozásban milyen hatása volt a nemzetközi fém piac megszilárdulásának? — kérdeztük.

— A külföldi piacokon kialakult árnívó természetes következménye volt, hogy a fémek ára Romániában is emelkedett. Az árdragulás átlagosan 4-5 százalék. A szállítás, a fuvar díjtétele változatlan maradt, a vám és a többi költségek sem változtak és így a drágulás csak a beszerzési piacokon beállott árváltozás szerint alakult. Megdrágítja azonban Romániában a fémek árát a magas vám, főleg a 12 százalékos értékvám, a 6 százalékos forgalmi adó és az importőr az áru számlaszerinti értékének körülbelül 25 százalékat kénytelen illetni és vám címén megfizetni a behozott fémek után.

— A belföldi piacon egyébként a forgalom, a kereslet és kínálat viszonya a rendes mederben bonvolódik le jelenleg és túlzások nem észlelhetők. — fejezte be nyilatkozatát a fém piaci szakember.

45 százalékra emelték a transilvániai községi költségvetésekben a beruházásokat

Felesleges és céltalan időzni amellett, hogy a multban mennyi elégedetlenséget okozott Ardeal-Erdélyben a helyi költségvetések összeállítása. Jelentéktelen célokra és fiktív szervezeti szubvenciókra 100 milliók folytak el a városok és megyék kasszáiból. Valamennyi Dunărea-dunai és a közeli Ardeal-Erdély tartományban volt a leghibásabb a pénzügyi gazdálkodás. Csehszlovákiában általánosságban a költségvetés 52 százaléka fordították beruházásokra, Jugoszláviában 47 százalékát. Nálunk a mult évig a közmunkákra fordított költségvetési összeg

alig haladta meg a költségvetés 25 százalékát. A maradék 75 százalék fogyasztási költségvetés, lentett életfenntartási díjakat, különféle segélyeket, amelyek megbénították a tartomány gazdasági életét.

Ez ma már nincs meg, sőt egy gyorsuló útmutatás érezhető. Hadd beszéljenek a számok.

Öt hónap alatt a beruházások százaléka 25-ről 45-re emelkedett, amely százalék azonban és szerű gazdálkodással év végéig el fogja érni az 50 százalékot.

Jelenleg tehát a közmunkák százalékaránya 20 al emelkedett, amely lehetővé teszi számottevő közmunkáknak az elvégzését, a falvak elektromosítását és állattenyésztésének segélyezését, a nép egészségügy problémájának legteljesebb megoldásáig.

Mindenekelőtt 100 millió megtakarítás történt azáltal, hogy

az összes szubvenciókat törölték a költségvetésből.

Másodszorban pedig a költségvetésekben nem szerepelnek többet a haszontalan személyi költségek és napidíjak, amelyek 82 millió leit tettek ki egy év alatt.

De nemcsak ezt a megtakarítást kell értékelni, hanem magában véve azt is, hogy miképpen korlátozzák pontosan és becsületesen a kiadásokat. Ardeal-Erdély tudja már, hogy a befizetések felől beruházásokat fognak eszközölni. És tudja azt is, hogy a munkálatokat gyorsan fogják lefolytatni a legteljesebb felelősségérzet mellett.

Nem kevésbé fontos tény a költségvetések összeállításának határozott gyors irama. A helyi pénzügyi technikája, bár a lehető legegyszerűbb, alapjába véve, évről évre komplikálódott a legteljesebb zűrzavarig. A megvált legnagyobb rész fiktív költségvetéssel vezették ügyeiket, mivel a normális eljárásokat rendkívüli kölcsönökkel helyettesítették, a végrehajtások állandó ellentétben voltak az adózók fizetési képességeivel. Példának elég, ha a mult év elejéről megemlítjük, hogy 1937. május 30-án csak hat Ardeal-erdélyi megye készítette el költségvetését.

Ma már minden zavar eloszlott a helyi pénzügyi technikáját illetőleg. Ugy a városok, mint a megyék költségvetéseit 20 nap alatt elkészítették, klasszikus tanulmányi bizottságok nélkül, a gazdasági ügyosztályok kontroverzái nélkül, amelyek 80 százalékot ha elfogadtak az előirányzatokból.

El lehet mondani, hogy az egyesülés óta ez az első év, amikor

Ardeal-Erdélynek redli, határozott célzatu költségvetése van és így biztosíthatja a gazdálkodás felsőbbbségét.

A fűszerkereskedő egészségügyi illetéke csak egy százalék.

A törvény értelmében a kereskedőkre háruló egészségügyi illeték 1, 2 és 3 százalék. A detail kereskedések 1 százalékot tartoznak fizetni, míg az élelmiszerlerakatokra 3 százalékos illeték esik. Clujon 1936. november 1-től vetették ki ezeket az illetékeket és a városi adó-kivető közegek a fűszer- és szatocsüzeteket élelmiszerlerakatoknak minősítve, 3 százalékos egészségügyi illetékekkel rótták meg. A városi adó-fellebbezési bizottság ugyanezen álláspontot foglalta el. Egy fűszerkereskedő recursa folytán a kérdés a helyi törvényszék elé került, amely 1938. március 12-én hozott S. III. Dos. 1113-1937 számú ítéletében a fűszerkereskedés egészségügyi illetékét a törvény helyes értelmezésével 3 százalékról 1 százalékra szállította le. Minthogy 1936 óta új kivetést nem történt ennél az illetéknél, azóta az alapkivetést évről-évre átvittelezik. Előrelátható, hogy e miatt számos szakmabeli kereskedő fogja a kivetést utólagosan megtámadni.

Megalakult Oradea-Nagyváradon a régi iparigazolványok becseréléséről döntő ad-hoc bizottság

Mudura Oradea-Nagyváradon munkaügyi inspektor az elmúlt héten átiratot intézett az oradeai munkakamarához. A munkaügyi inspektor a június 14-én kihirdetett módosított ipartörvény értelmében felszólította a munkakamara elnökét, hogy jelölje ki delegátusait abba az ad-hoc bizottságba, amely a törvény értelmében teljes hatalmulag dönt a régi iparigazolványok és munkakönyvek átcsereléséről. Az inspektor egy-

ben felszólította a Munkakamarát: 4 napon belül szállítsák át az összes kérvényeket a régi iparigazolványokkal együtt.

A Munkakamara elnöke Chiş Pétért és Balog Ioant delegálta a bizottságba. A bizottság most már gyorsított tempóban fog dolgozni, annál is inkább, mert az inspektor egy maga is dönthet ha a bizottsági tagok nem jelennek meg.

MINDEN ROSSZ ÖSSZEJÖN.

- Mér gyászolsz?
- Mert megverték az Amefát.
- Csak ezért?
- Na, az üzlet is rosszul megy,

FARKAS LADISLAU
m ü ó r á s ARAD,
Str. Eminescu 15.
Saját javítóműhely, három évi jótállással!

Vállalkozás a német behozatal fokozására.

Új román-német kereskedelmi társaság van alakulóban Bucureştibben, amely R.-T. formájában fog működni és célját a román-német árucseréforgalom fejlesztése képezi. A társaság németországi exponse az Edeca néven működő szervezet, amely jelentős németországi képviselői révén nagy áruexportot tud lebonyolítani német árucikkek kompenzációs importja ellenében. Az alakulóban levő bucaresti r.-t. textil- és rövidárú, fonalak és gépek importjával fog kifejezetten foglalkozni, amellet üveg és porcellánárúkon kívül új német, gyakorlati célokat szolgáló találmányoknak a román piacon való forgalombahozatalát is tervbevette. Az alakulat ardeali képviselőjét Weinrich Vilmos, a cluji Orion fémárugyár r.-t. volt igazgatója fogja ellátni.

A közbeeső termékek forgalmi adója

A napokban a pénzügyminiszterium néhány felvilágosítást juttatott el a pénzügyigazgatóságokhoz a közbeeső termékek forgalmi adójának alkalmazását illetően. Az ócskavas és az újraöntött öntöttvas nem tekinthető közbeeső terméknek, hanem a termelt cikkek, henger-vas, stb. egy június 15-én kiadott körrendelet értelmében illetékelendők. A szénésítésre használt tüzfű szintén nem minősül közbeeső terméknek. A kakaóvaj hasonlóképpen nem számít közbeeső terméknek és meghatározott időre a napraforgó alapját is kivonták ezen elbírálás alól.

Itt említjük meg, hogy a pénzügyminiszterium forgalmiadó-bizottsága ülésezett és ez alkalommal elsősorban a forgalmi adó megállapításának a gyapjuszövődékekkel kapcsolatos módosításáról tárgyaltak. Elvben elhatározták, hogy a forgalmi adót a jövőben nem a gyapjuszövet, hanem a nyersanyag után számítják, fix illeték formájában. A gyakorlati megvalósítás tekintetében nem történt még döntés. Elhatározták, hogy a közbeeső termékek illetékala vonásának rendszeréről semmiféle eltérést nem engedélyeznek. Arról döntöttek, hogy csak a finomított olaj után alkalmazandó forgalmi adó.

A földolaj története

5500 éve ismeri az ember a petróleumot

Évezredek óta kereszttől csak orvosi célokra használták a folyékony szén - A petróleum a mágusok szolgálatában - A babyloniak alkalmazták első ízben hadicélokra a szurkot - Egy érdekes kartagói feljegyzés - Az európai nagyvárosok csak száz éve kaptak petróleumvilágítást

Prágából jelentik: A földolaj és termékei ma már olyan jelentős teret foglalnak el az iparban és az egész modern életben, hogy nélkülük a gazdasági élet szinte elképzelhetetlen. Ma már a petróleum a legfontosabb nyersanyagok egyike és békében vagy háborúban egyaránt az ipar kiépítésének kiinduló pontja. A petróleumforrások birtoka a legnagyobb jelentőségű hatalmi politikai kérdés, amelyen egyelőre még nem sokat változtat az a körülmény sem, hogy újabb sikerült a mesterséges petróleumot is előállítani.

A föld régen civilizált tájain sok helyen fordul elő petróleum. Eppen ezért csodálatos volna, ha az ember már régebben nem jött volna rá a petróleum értékére.

A valóság azonban az, hogy az ember, ugyan évezredek óta ismerte a petróleumot, azonban csak az utolsó száz esztendőben jött rá arra, mi mindenre használható ez a különös kincs.

Vessünk egy pillantást a petróleumtermelés fejlődésére.

A FEJLŐDÉS

Még 1900-ban is mindössze tíz millió tonna petróleumot, illetve naftát nyertek a világ összes petróleumforrásaiból.

A fejlődés a következő számokat mutatja millió tonnákban:

1895:	12,
1900:	23,
1910:	49,
1920:	101,
1930:	205.

A petróleum sokoldalú felhasználására csak nemrég jött rá az emberiség. Csak ekkor kezdett hozzá a petróleumtelepek kiaknázásához és csak a kémia rendkívüli fejlődése az utolsó száz esztendőben biztosította a petróleumnak azt a világhatalmi szerepet, amelyet ma betölt.

Érdekes, hogy Amerikában, ahol foppant gazdag petróleumforrások vannak, a petróleumot eleinte csak Seneca-olajnak nevezték és csupán gyógycéllal használták. A Seneca-olaj nem a nagy bölcselőről vette a nevét, hanem a hasonló nevű indiántörzsről, amely bizonyos állati és emberi bőrbetegségeket esetén sikerrel alkalmazta.

Az európai városokban csak alig száz éve használták fel a petróleumot világításra.

Prágában 1836-ban, Krakóban 1852-ben vezették be az uccai petróleumvilágítást. Ehhez előbb a petróleum desztillációja volt szükséges.

A PETRÓLEUM UTJA

Ma már a nyersolajból a szurok-, kátrány- és aszfaltkészítmények mellett az olajok különféle fajtáját, konzerválószerket, benzint, festéket, szalicilsavat, lakk- és oldószereket, denaturáló-szerket, műanyagokat stb. nyernek. Mint géphajtóanyag a benzín és az olaj kezdik kiszorítani a szén.

Érdekes megemlíteni, hogy míg 1914-ben a hajók 97 százalékát szénrel fűtötték és csak 3 százalékát olajjal, addig 1934-ben más szénrel csak a hajók 54 százalékát hajtották és 46 százalékát petróleumotorkkal szerelték fel. Ma már az arány körülbelül 50 százalékos.

Próbáljunk kutatni a petróleum őstörténete után az ember életében.

A Közelkeleten, az európai civilizáció bölcsőjénél számos helyen fordultak elő petróleumtárolók.

Valószínű, hogy a szuiindiánok mintájára az állattartó nomádok is előbb állati, később emberi bőrbetegségekre alkalmazták a petróleumot.

A nyersolajból származó aszfaltszerű masszák mesterséges felhasználásánál Krisztus előtt 3500-ból vannak adatunk. Ez egy chaldeai tábla, amelyen szurok-masszára rajzoltak vadászjeleneteket.

A SZUROK MINT MALTER

A szurkot később malterként használták. Krisztus előtt 3000-ból származó városromok kiásásánál szurokkal összeragasztott falakat találtak.

későbbi időben a nyersolajmasszát épületek vízmentesítésére használták.

Krisztus előtt 2000 esztendővel már terra-szokat és vízmedencéket vontak be vele.

Csak jóval később jöttek rá a keleti népek, hogy a nyersolaj égethető. Valószínű, hogy a papok ismerték ezt a titkot, azonban nagyon óvták a tömegtől. A papok hosszú csövek végén örök tüzet égettek, valószínűleg nyersolajat vezettek a csövekbe.

A főntalak a Holttengerből nyertek nyersolajat és földszurkot. Mind a mumiák behalszamosására, illetve impregnálására használták.

mágiában is nagy szerepe volt a nyersolajnak és a földszuroknak. A mágusok ebből rajzolták meg az ellenség jelképét, amelyet aztán nagy diadallal elégettek. De gyógycélokra is sűrűn alkalmazták. Érdekes, hogy több évezreddel később a modern kémia bebizonyította, hogy az ókori mágusok helyes irányban tapogatóztak.

Háborus célokra első ízben a babilonialak használták fel a szurkot.

Az ostromlott városok falaira szurokba és kátrányba áztatott rőzsecsomókat vetettek és felgyújtották. Ezt a technikát a rómaiak tökéletesítették. Használata egész a középkorig megmaradt. A forró szurok kiöntése a várfalakra törő ellenségre, rendes hadiszokás volt.

LANGTENGHER

Az égő nyilak rendszeres használatát valószínűleg a törökök vezették be.

Erre már a nyersolaj párlatát, a petróleumot használták fel. Az arabok is ismerték már a petróleum desztillálását. Ezek a petróleumba áztatott, kóccal ellátott nyilak különösen a régi tengeri ütközetekben voltak veszedelmes fegyverek, mert egy-kettőre felgyújtották a régi fahajókat.

Kartagó történetéből is van egy érdekes feljegyzés a földolajról. Az afrikai partok mellett hajózó tengerészekről jegyezték fel, hogy egy ízben lángtengert láttak az afrikai part hosszában. Valószínű, hogy egy petróleumtóbba becsapó villám okozta a tüzet.

Egyébként a nafta szó vagy héber, vagy perzsa eredetű. Az aszfalt szó (aszfaltu) perzsa származású, míg a francia bitumen latin eredetű. A mai ember valóban csodálkozva gondol arra, hogy több mint 5000 esztendőbe került, amíg az emberiség felismerte a petróleum és a földszurok óriási jelentőségét.

1939 december 31-ig lehet még mestervizsgára benyújtani a kérvényeket

A munkaügyi minisztérium vonatkozó rendelete már megérkezett az aradi munkakamarához.

A napokban érkezett a munkaügyi minisztérium leirata, amelynek alapján azok is kérvényezhetik a mestervizsgát, akik azt eddig elmulasztották és akiket a törvény nem ismer el, megérkezett Aradra is. Az új rendelet értelmében tehát mindazok, akik nem tettek mestervizsgát és csak mint kontárok működnek, jogukat érvényesíthetik, ha 1939 december 31-ig kérvényt nyújtanak be, amelyben kéri a szakvizsga letételét. A rendelet a Monitorul Oficial 135 számában jelent meg és feltünteti, hogy a szakmai előkészítés és a mesterségek gyakorlatát szabályozó törvény értelmében a munkaügyi minisztérium csak kivételes esetben ad lehetőséget a vizsgát nem tett iparosoknak, hogy levizsgázzanak. Ez az utolsó alkalom, amelyet az ipari hatóságok biztosítanak az iparosok részére. Azoknak, akik mester könyvet kérnek és vizsgára jelentkeznek a következőket kell bizonyítaniuk:

a) Jelenleg 10 fizetéses alkalmazott van szolgálatukban és 20 lőerőre berendezett műhelyük van;

b) 1936 április 30-án legalább öt év óta működő műhelyük volt az illető szakmában.

Ennek bizonyítására a következő iratok mellékelendők a kérvényhez:

1. Adóügyi bizonylatok, hogy adójukat rendszeresen fizették.

2. Könyvecské, vagy bizonyítványok arról, hogy munkaadókként lettek beíratva.

3. A bíróság, városháza, kereskedelmi és iparkamara, végül pedig a munkakamara által kibocsátott bizonyítvány.

A kérvényeket az illető munkaügyi felügyelőségre kell benyújtani, ahol az iratok átvizsgálása után első fokon döntenek arról, hogy jelentkezhet-e valaki vizsgára, vagy sem. A munkaügyi felügyelőség határozatát az iparágak központi bizottságánál lehet megfellebbezni, amely bizottság a minisztérium kezében megalakult munkaügyi igazgatóság mellett működik. A munkakamarák intézkedni fognak, hogy a minisztériumnak ezt a rendeletét újságok, hirdetések által érdekeltek tudomására hozzák, hogy mindazok tudomást szerezzenek róla, akik eddig még nem tettek szakvizsgát és mesterkörv nélkül folytatták iparukat.

Érdekes döntés a közgyűlési meghívók közzétételéről ügyében.

A bucuresti törvényszék 368. din 5 Aprilie 1938 szám alatt úgy döntött, hogy a közgyűlési meghívók közzététele a részvénytársaságokra nézve nem kötelező. A konkrét ügy a következő: Socotub Rt. néven 14.500.000 lejfel új részvénytársaság alakult a fővárosban, amely alapszabályába felvette, hogy a Rt. minden előzetes közgyűlési meghívó közzététele nélkül érvényes közgyűlést tarthat, amennyiben az igazgatóság a felügyelői bizottság jelenlétében megállapítja, hogy a közgyűlésen minden részvényes jelen van, illetve képviselteti magát és a közgyűlési határozatokhoz a részvényesek egyhangulag hozzájárulnak. Amidőn a Socotub Rt. a működési elnyerésért beadványt intézett az ilfovi törvényszékhez, az ügyész a kereset elutasítását javasolta azzal az indoklással, hogy a közgyűlési meghívónak a közzétételét a kereskedelmi törvény kötelezőleg előírja. A törvényszék azonban elrendelte a cég bejegyzését az ügyész által kifogásolt alapszabállyal a következő indoklás alapján: A kereskedelmi törvény azért írta elő a közgyűlés meghirdetését, nehogy a részvényesek oly napirendi kérdések elé kerüljenek, amelyről nem volt előzetes tudomásuk. Abban az esetben, ha az összes részvényesek egyhangulag megállapítják, hogy érdekeikben a közgyűlés meghívó nélküli megtartásával kárt nem szenvedtek, a közgyűlési meghívó közzétételének elmulasztása nem sérti a kereskedelmi törvény intencióját.

ÖSSZINTE SZINVALLAS.

Akkor történt, amikor még addig harc folyt a különböző pártok között. Egyik politikus azt mondta egy beszédében: „Összintén és nyíltan meg kell mondanom, hogy ki hová tartozik”.

Valaki eleget tett a felszólításnak és kijelentette, hogy egy ötvenöt éves, csunya, de gazdag nőhöz tartozik; aki — sajnos — tíz éve a felesége. Kijelentette az illető azt is, hogy ezenkívül öccsének, kártyapartnerének, a főpincárnak, kenyérszállónak és szivarosnak is tartozik.

Olcsó kerékpár vásár

GONDA

műszerész

Sir. Bratianu 9.

Könnyű részletfizetési feltételek

Villany- és csengőszerelek pontosan és olcsón!

Megvalósul az iparosok segélyintézete

Constantinescu Mitiţă nemzetgazdasági miniszter pár nappal ezelőtt részletes tervet dolgozott ki, amelynek segítségével a közgazdasági életet kívánja fejleszteni. A nemzetgazdasági miniszter elhatározta, hogy hét bizottságot szervez és ezeknek a feladata, hogy tapasztalataik alapján olyan javaslatokat terjesszenek elő, amelyek megkönnyítik a nagyszabású miniszteri tervezet végrehajtását. A hét bizottság a következő:

1. Husztagu bizottságot küldenek ki egy, minden évben megtartandó nemzetközi mintavásár megrendezésének tanulmányozására. Ebben a bizottságban helyet foglal Slavescu volt pénzügyminiszter, az UGIR elnöke, Peter Iulian, a főváros főpolgármestere, Macovei mérnök, az államvasut-

ak vezérigazgatója. 2. A tőzsdék ujjaszervezésének bizottsága öt taggal és két titkárral. 3. A termény és állatvásárok átszervezésének bizottsága tíz taggal és két titkárral. 4. A kereskedelmi bíráskodás átszervezésének bizottsága hét taggal és egy titkárral. 5. A kereskedők és iparosok segélyintézményének felállítását tanulmányozó bizottság tíz taggal és két titkárral. 6. A kereskedelmi és gyári védjegyek egységesítését, valamint a tisztességtelen versenyt szabályozó bizottság tizenegy taggal és két titkárral. 7. A kereskedelmi statutumot megállapító és a kereskedelmi regiszter törvényének módosítását tanulmányozó bizottság hét taggal és két titkárral.

Országszerte pang az építkezés, eseménytelen a fenyőanyag piac

Vontatott az exportforgalom

A belföldi fenyőanyagpiacon majdnem teljesen szünetel a tevékenység.

Az építkezési tevékenység általában az egész országban pang

és csupán a múlt évben megkezdett épületek befejezése van folyamatban. A vidéken történnek ugyan apróbb falusi építkezések, a faanyag-fogyasztást azonban ez sem növeli észrevehetően.

Az árukínálat mérsékelte, sőt, a kisebb termelők elmaradoznak a piacról, mivel az a csekély készlet, amely felett a tavaszi idény kezdetekor rendelkeztek, már fogyófélben van, a nagyobb termelők pedig tartózkodást tanúsítanak a kínálatban.

Az exportforgalom is vontatott

és a fogyasztó államok megszerzéséért az exportállamok részéről nagy versengés indult meg. Ezuttal is bebizonyosodott, hogy minden árgyezmény csak emelkedő árinnyat idején tartja össze a résztvevőket. Franciaország az osztrák kivitel elmaradása következtében a román kontingenst — amint már megírta a Hírlap, — tizenötezer köbméter fenyőfűrészárúval felemelte, Bulgária pedig, több évi szünetelés után, nyolcezer köbméteres kvótát állapított meg, melynek szállítása azonnal megkezdődik.

Faragottfában a kereslet megélnélt. A magyarországi kivitel élénkebb tempóban indult meg.

Az „Argus” kimutatása szerint:

Juniusban nem drágult az élet

A kereslet hiánya és a nyári terméseknél bekövetkezett némi olcsóbbodás megálította a drágulási folyamatot

A most közzétett nemzetközi kimutatásügyi hivatalok jelentései szerint június hónap több országban jelentős áremelkedést hozott. Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban, Ausztriában, Magyarországon, Svájcban, Japánban és Lengyelországban általános drágulás következett be, míg Angliában és Csehszlovákiában az árak nem változtak. Nálunk a gyümölcsárak és a növényi eredetű élelmickek csökkentek s bár ezek a tételek nem szerepelnek az Argus című közgazdasági lap árindex-kimutatásában s így ezt nem is befolyásolják, mégis megállapítható, hogy a június hónapról készített számcsoportosítás szerint nem történt áremelkedés. Valószínűleg, hogy az árak megállapodása idény-tímet, mert a piac teljesen eseménytelen, a vásárlások gyéren fordulnak elő és jelentéktelen tételekben. Bár a fürdőzési idényre megkezdődtek a bevásárlások, a forgalom jóval mögötte marad az utóbbi két esztendő hasonló időszakában lebonyolított forgalomnak.

A Viator-módszer szerint összeállított számcsoportosítás szerint az élelmiszer árak index-száma 3782 a májusi 3763-as index-számmal szemben, a ruházati cikkek árszínvonala változatlanul 4453, a különböző cikkek színvonalának jelölésére ugyancsak változatlanul a 3727-es index-szám szolgál. Az általános index-szám (a májusban volt 3980-nal szemben) 3987. Ez azt jelenti, hogy júniusban a megélhetés 39.87-szer volt drágább, mint 1916 augusztusában.

A külföldi vasutállomásokon történő szállítások az illető vasut díjszabása szerint lesz számítva. Arra vonatkozólag, hogy netto súly után, vagy nem és hogy a ládák visszaszállítása díjmentes-e, egyelőre nem tudható.

Milyen feltételek mellett kaphatnak kereskedők és szállítók hűtőládákat a CFR-től

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a vasúti hűtőládának 120, 200 és 250 kgr. berakási képességük van és a vasutigazgatóság az alanti feltételek mellett bocsátja rendelkezésre: Kérvény nyújtandó be a Direcţiunea Comercială CFR. (Bucureşti, Calea Victoriei 51), melynek tartalmazni kell a szükséges ládák számát, a berakási és kirakodási állomásokat, valamint a szállítandó áru megnevezését. Minden egyes ládáért 400 lei biztosíték teendő le a kérvényező lakhelyén lévő vasutállomáson. A ládákat a vasut azonnal a feladási állomásra irányítja, használatukra vonatkozólag pedig a következő rendelkezések vannak érvényben:

a) A CFR. vonalain, rapid vonattal történő szállításkor, a helyi tarifa lesz alkalmazva, még pedig a nettó súly után, tehát a láda súlya nem lesz díjazva.

b) Ha a szállítás személyvonattal történik, a személypoggyász díjszabása szerint lesz díjazva, szintén a nettó súly után.

c) Az üres láda visszaszállítása a címzett állomásáról a feladó állomásra ingyen történik.

d) Ugy a berakásnál, mint a kirakásnál, 24 óras szabadidő áll rendelkezésre.

e) A ládák használati díja fejében 25 lei fizetendő ládanként.

A külföldi vasutállomásokon történő szállítások az illető vasut díjszabása szerint lesz számítva. Arra vonatkozólag, hogy netto súly után, vagy nem és hogy a ládák visszaszállítása díjmentes-e, egyelőre nem tudható.

CSAK LATINUL.

Kapincsnak erős szivdobogása van, elmegy a belgyógyászhoz és így szól hozzá:

— Mondja meg nekem őszintén, doktor ur, hogy mi bajom van. De ne latinul, hanem magyarul, hogy megértem.

Az orvos megvizsgálja, aztán így szól: — Barátom, magának az a baja, hogy túl jól él. Tulsokat eszik, tulsokat iszik és reggeltől estig loppja a napot.

— Köszönöm — szól Kapincsnak nagyot nyelve — most tessék megmondani, hogy hívják ezt a betegséget latinul, hogy a feleségemnek is megmondhassam.

Drágul a tűzifa

Nincs forgalom a tűzifapiacon, mert az emelkedő árinnyat miatt artózkodó a szakmai kereskedelem. Armaximálás a láthatáron. Csekély tűzifa-készletek állnak csak rendelkezésre

A belföldi tűzifapiacon egy ideje alig van forgalom, a detailtelepek csak olyan mennyiségeket szereznek be, amit azonnal továbbadhatnak, vagy amelyeknek az eladása már előzetesen megtörtént.

A nagy üzlettelenség oka, hogy a piacon tökéletes tájékozatlanság és bizonytalanság uralkodik. A termelők a kínálatban a legnagyobb tartózkodást tanúsítják. Nem mernek árajánlatokat tenni, mert nem lehetetlen, hogy néhány nap múlva magasabb árak képezik majd a kötések alapját.

A tűzifapiacon ugyanis az árinnyat a kereskedők részéről legnagyobb óvatosságot igényel, mivel az országos tüzelőanyagbizottság általánosan foglalkozik az ország tűzifaellátásának kérdésével és éppenséggel nem lehetetlen, hogy — bár az árinnyat ellenkező irányt követ, vagy talán éppen ezért — mégis csak az árak maximalálása mellett dönt, bár elvben ez ellen foglalt állást. Az árak szilárdak és

a szokottnál erősebb tél esetén a tűzifahiány veszélye fenyeget,

ha nem mérséklük a tűzifaexportot, amelyet a bizottság maga is szükséges rossznak tart.

Most már kétségtelen adatok vannak arra vonatkozólag, hogy a termelt készletek meg sem közelítik az előző kampányban előállított mennyiségeket és erősen hozzájárult a diszponibilis készletek megfogyatkozásához az is, hogy az idén május közepéig kellett fűteni, vagyis

a fűtési idény körülbelül hat héttel tovább tartott, mint a rendszeren megszokott tavaszi időjárás mellett.

Ellenőrizhetetlen hírek szerint a vasut a tűzifa fuvardíjak emelésének a tervével foglalkozik, ami a beavatottak szerint augusztus elsején lépne életbe, ami tehát a legközelebbi napokban eldől, mivel a nemzetközi egyezmény értelmében a fuvardíjemelést 30 nappal előbb meg kell hirdetni.

A tűzifapiac helyzetének megfelelően az árak is bizonytalanok és a legutóbbi napokban aradi viszonylatban a következőképpen alakultak ki: I. oszt. bükkhasáb, friss 6400 lei, II. o. bükkhasáb, friss 6100 lei, III. o. bükkhasáb, friss 5600 lei, I. o. gyertyánhasáb, friss 6600 lei, I. o. cserhasáb, friss 6200 lei, I. o. gyertyánhasáb, száraz 7200 lei, I. o. cserhasáb, száraz 7000 lei, I. o. bükkdorong, friss 5800 lei, I. o. gyertyándorong, friss 6100 lei.

Magyarországba néhány uszályrakományt szállítottak, a vagonszállítmány csekély. Későbbi szállításra már több mint 3000 vagonot adtak el.

Értékpapir tulajdonosok! Imprumutul de Inzestrare és mindenféle bel- és külföldi értékpapirjaikat, sorsjegyeiket jelentsék be ellenőrzésre, mert a nyeremények elévülnek. Postai megkeresésnél válaszbélyeg kérietik. Stefan Márkus Arad, Bul. Reg. Ferdinand 39.

TÖREKVŐ IFJU.

Csinos, fess, elegáns fiatalember lép be a kávéházba. Valaki megkérdi:

— Ki ez?

— Ez egy ösztöndíjas.

— Micsoda ösztöndíjas?

— Gazdag öreg nők díjazták az ösztöneit.

Szerkesztői üzenet

Baricz Albert, Joseni (Alfalu) jud. Ciuc. B. soraira válaszolva közöljük, hogy az egészségügyi törvény minden ipari üzem és kereskedés részére előírja az egészségügyi autorizációt ha új helyiségbe megy vagy új üzletet nyit. Önnek mindaddig míg a régi helyiségben üzte iparát, melyben az egészségügyi törvény megjelenése előtt volt, nem kellett külön autorizáció, most azonban hogy üzlet-helyiséget változtatott, azt ki kell váltania, és a közösi orvos jóindulatu figyelemztetése helyén volt, nehogy még meg is bírságozzák a miatt.

A jó erkölcsökbe ütközik és kártérítésre ad jogot a tisztviselő szolgálati viszonyának felmondása azon a címen, hogy házasságot kötött, vagy gyermeket szült

Csak indokolt esetben mondható fel a munkaszerződés

A cluji törvényszék IV. szekciójának rendkívül érdekes ügyben hozott elvi jelentőségű döntést.

Dr. Ujváriné Incze Rózsa, a cluji munkabíró előtt 500.000 lejes kártérítést perelt. A folyamatban az egyik részvénytársaság ellen, mivel 1937 május 27-én, szülése után egy hétre a biztosító intézet 1929. évben kötött alkalmazási szerződését felmondotta 1938 január 1-re. Alperes azzal védekezett, hogy az intézet alapszabályai szerint a tisztviselőnek férjhezmenetelük alkalmával elbocsáthatók, felperes 1934-ben férjhezment, azóta őt csak megtűrte az intézet a szolgálatban, de, mikor házassága harmadik évében gyermeket szült, kénytelen volt — elvel szigorúságának megfelelően — hathónapi felmondás mellett elbocsátani.

A munkabíró dr. Bote Grigore elnöklével meghozott ítéletében kimondta, hogy alperes biztosítói intézet alapszabályainak fenti rendelkezése a jóerkölcsbe ütközik, ennél fogva érvénytelen. Mivel pedig a szülő nőnek a születést követő hat héten belül felmondani egyáltalán nem lehet, jelen esetben a felmondás törvénybe-ütköző is. Mindezek alapján a munkabíró a biztosítótársaságot 100.000 lei kártérítés és az összes költségek megfizetésére kötelezte.

Az ítélet ellen dr. Vasile Aurel alperes képviselőjében felelőzést adott be a törvényszékhez és a kereset elutasítását kérte. De felelőzött a kártérítési összeg felemeléséért felperes is, akinek érdekeit dr. Deutsek Géza ügyvéd képviselte.

Vulpescu elnök és Farduca tanácsbírók előtt a peresfelek képviselői alapos részletességgel fejtették ki jogi álláspontjukat. A törvényszék, mint felelőzést tanács, helyben hagyta a munkabíró ítéletét és megállapította a következőket:

A jóerkölcsökbe ütközik és ennél fogva érvénytelen a munkaszerződésnek minden olyan kikötése, mely a munkavállalónak egyéni szabadságát korlátozza. Különösen erkölcsstelen és érvénytelen egy olyan megállapodás, amely házasságkötés, vagy gyermekszülés esetére az alkalmazott elbocsátását helyezi kilátásba. A nőnek joga van a munkához és nem lehet őt hajdonságra, vagy meddőségre kárhoztatni.

A törvényszék megállapította — egybehangzóan a legfelsőbb semmitőszék állandó gyakorlatával — hogy a munkaadónak joga van ugyan a munkaszerződést a törvényes felmondási idő betartása mellett bármikor felmondani, ezzel a joggal azonban csak jóhiszeműen élhet. Tehát valahányszor a bíróság megállapítja, hogy a felmondás alapos indok nélkül, szükség-telenül, rosszakaratból, vagyis hamis vád alapján, erkölcsstelen indokból történt, az alkalmazottnak minden esetben kártérítéshez van joga. A kártérítés összegét a bíróság szabad mérlegelés alapján állapítja meg, figyelembe véve a sérelem nagyságát, a munkaadó fizetési képességét, az alkalmazott korát, szolgálati idejét, szociális viszonyait.

A bucuresti-i kisipari hitelintézet ügyvezető igazgatója Ardeal-Erdélyben.

A bucuresti kisipari hitelintézet ügyvezető igazgatója, Ioan Damian, Oradea-Nagyváradon látogatást tett. A kisipari hitelintézet igazgatója, Oradea-Nagyváradon és a környéken tanulmány tárgyává teszi a kisiparosok hitelkényét. Ioan Damian ügyvezető igazgató arra kéri fele nagyvárad munkakamarát, hogy a kisiparosságot gyűlésre hívja össze s ezen a gyűlésen vitassák meg a hitelkérdés módjait. Szó van arról is, hogy a kisipari hitelintézet Oradea-Nagyváradon esetleg fiókot nyit.

Alig javult a sörpar konjunktúrája a múlt évben

A romániai sörpar konjunktúrája az 1937. év folyamán alig javult. Bucuresti egyik legrégibb és legnagyobb sörgyára, a Fabrica de Bere Bragadiru S. A., 1938. március 31-én lezárta 1937—38. évi mérlegében 120 millió lei részvénytőke és 30.005.678 lei rendes tartalékalap mellett 2.502.506 lei tisztanyereséget mutat ki, ami alig 1.5 százalékos jövedelmezőséggel felel meg. A 2.502.506 lejes tisztanyereséget teljes összegében a rendes tartalékok dotálására fordítja a vállalat.

A Bragadiru-konzern érdekltségébe tartozó Fabrica de Spirit Bragadiru S. A. Bucuresti, múlt évi mérlegében 24 millió lei részvénytőke mellett 440.002 lei tiszta nyereséget mutat ki, amelyet szintén a tartalékalapok dotálására fordítanak.

CSAKNEM KIFOGASTALAN.

Döcögőről információt kér valaki Döcögőről.

— Az egy nagyon gerinces ember, — mondja Döcög, — amit az egyszer kimond, amelelt kitart. Ha igent mond, kitart mellette, ha nemet mond, kitart mellette, csupán egy kis hibája van.

— Micsoda?

— Hogy folyton hazudik.

BOGYÓ-nál

Fürdőtrikók, cipők és sapkák, férfi és gyermek tropikál ingek, női selyembluzok, tenisz zoknik, gyermek zoknik, selyem és bőrkecskény után

10% ot leszámitunk

A gyószbeszéd

Irta: BARAY JÓZSEF

Néha különös dolgok történnek velünk...

A sors és könnyelmű ítéletünk irányítja tetteinket. Azért mesélem el az alábbi történetet, hogy vigyázzunk a golyóra, amit kilövének. Sokszor ártatlant talál... Egyaránt szól ez keresztény és zsidó atyafiaknak...

Este hat óra volt, amikor Sámfás Gergely az öreg, kordovánképű csizmadiamester felkelt a háromlábú székről, letette öléből a bőrt kalapát, márványlapot, dikicsét a szegettszélű asztalra dobta. Széles nyögéssel emelkedett fel. Nyújtózott egyet s ezt mondta:

— Jaj, a derekam.

Csípős, kegyetlenül vijjogó bőjt azelek nyomkodták körül a kis, borult világot s részvét nélkül fércelték be a szaggaftást, éles fájást, sürti hasogatást a megidőződött derekákba.

— Add ide, Vendel, a bundámat — dobta fel a szót az öreg csizmadia és végigsimított ritkuló haján. Olyan volt ez a hajzat, mintha frissen hullott hópolyheket nyújtott volna szá-lakká valami csodakész, esüst színben merengő és tiszta volt, akár viselője becsülete.

Felvette a régi, vihartálló iparosbundát s szól még pár szót az öregcselédhez:

— Ha rikogat az anyjuk, mondd meg fiam, Pizárnál vagyok.

— No-no, mester uram. Talán csak nem.

— De ugy biz a!

— Erzi már?

— Tavaszt se érem meg.

— Mégis, hány csizmaért adja?

— Őt pár kevés, annyit se talpalok fel.

Ez a rövid beszélgetés nem jelentett mást, mint annyit, hogy indul az öreg az Ipartestület elnökéhez, Pizár esztorgályos urhoz. Mivel ugy érzi, nem igen éri meg a tavaszt. E megyében pedig az a szokás, hogy mielőtt az ember lábát átpakolják a másvilág kocsiutjaira, gondoskodik róla, hogy itt eltöltött idejéhez, egy keserves

életen át ültött mesterséghez, nevéhez, vagyoni-kájához mértén szép végtisztesség érje. Csak egyszer születik az ember, s ha nem változtat a renden a bolond világ, hát akkor csak egyszer hal meg. Születésnap, névnap, néha még lakodalm is: többször adódik. De a halál csak egyszer jön. Furcsa vendég, kopogtatás nélkül nyit be a szobába, nem lehet elzavarni, a gorombaságot se tiszteli, egyedül jön a kettőbe megy... Hát az ilyen látogatással kapcsolatos végtisztességről idejében gondoskodjék ur is, paraszt is, iparos is.

Ballagott az öreg csizmadia a néptelen kisvárosi utcán, hajlott alakja mögé árnyékot vetett itt-ott a szinte csak kölcsönfényt égető uccalámpa. Negyedóra múltán megérkezett a piaristatéri házhoz, amelyben Pizár István Ipartestületi Elnök ur lakott.

Idős iparos volt Pizár is. Kopaszfejú, akár a sarlózott udvarsarok, de hosszúosontu, olyan hosszú, hogy a bolha is négyet ugrott rajta, amíg a bokájától a kupájáig ért. Eppen ujságot olvasott petróleumfényben... Kezében nagy, kék ceruza. Az ő, Pestről járó ujságja is olyan volt, mint a többi, csak átolvasás után változtatott ábrázatot. Pizár bácsi ugyanis egész evilágon való életén át ellenzéki iparos volt. Egyedül Kossuthot tisztelte szívéből. Am, mert Kossuth nem ültetett kormányon 1849 óta, gyűlölte az öreg az összes kormányokat.

Ezért aztán, ha a kormánnyal kapcsolatban: miniszter, államtitkár, bölcse, népvédelmi politika, kitűnő országlás és más efféléket — megnyálazta gyertyavastag, kéket fogó plajbásza hegyét s egytől-egyig kitörölte a politikai szavakat. Így cenzurázta naponkénti lapját, pedig kormánypárti lapot járattott — lévén sporolós iparos s a kormánypártok minden időkben olcsóbb előfizetéssel mérettettek a népnek, katonaságnak és finanságnak...

— No, Gergely — szól rá a belépő csizmadia —, mi szél libegtet erre?

— Gondolhatod, Pistám, miről lehet szó.

— Hát ugy érzed?

— Nem érem meg a tavaszt. S mivel har-

minc esztendeje ugy temetnek iparost itt nálunk, hogy le nem eresztik addig az örökszobába amíg te, mint elnök el nem parentálod, hát mon-dok, itt hozom a tíz pengőt, szerkeszd meg a halotti bucsuztatómat.

— Hát csak ülj le ide mellém, haranszóra készen is leszek.

Tintát, tollat, árkuspapírt vett elő az elnök, megpödörte aszuszinü bajuszát a hozzákezdett az íráshoz. Szép, testesre nőtt, jólálló betűket pingált. Értette a módját. Megírta és el mondta életből kipenderedett iparostársai felett a bucsuztatót. Az ilyen tudományhoz nem követel a törvény iparigazolványt, s akinek ilyen tudománya van, bolond, ha nem használja.

Hetét harangozott a kisvárosi templom szolgafia. Elkészült a bucsuztató.

— No, Gergely, olvassam?

— Itt a tizes, Pistám. add a szót, Ezal majd a fülem, akár feketeepret a gyermekem.

Az esztorgályos kikirakogta a rekedtségi azóakasztót és felállt. Domboruságot döntött a mellébe s kezdte:

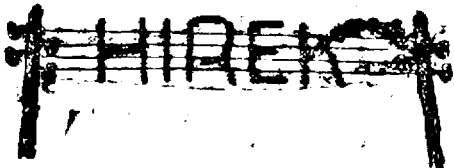
„Sirbaholt iparostestvérem, megcsendesült Sámfás Gergely uram! Imé, hogy letesszék az anyai földbe, s pihentetted megfáradt testedet mindaddig, amíg csak az örök világosság gyertyafényénél meg nem fujandják az ikertrómbitákat, s össze nem ragasztják délceg alakodat tetemed málladékaiból. Legyen tenéked polyva a föld, de mindaddig is!”

— Szép a kezdet?

— Ne hass, meg, Pistám már az elején! Folytasd! Folytasd!

Az elnök folytatta:

„Miről ismert téged a világ? Nem arról, hogy szinte csecsszópós korod óta illattalan csirizzel ragasztgatád a tehén- és borjubőrök mértanisággal körülzabott cserzeit, nem arról, hogy miként harcosnak a zászló, fialkálisanak a rőttenő erőszak és nemigazmondás, kántor-nak a dajnározás, kuktanak a főzőkanál, asztalosnak az acélgyalu, kocsmárosnak az itce, — neked a dikics ékesítő kérges kezéd párját —, hanem ahogy világító holdvilág fényénél a cse-

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves köteteknél árengedmény.
Arad, Caminul Industriilor. — Iparos Otthon. Strada Brătianu 18.

— Idegen alkalmazottak bejelentéséért is felelhet egy vállalat? Bucurestiből jelentik: A bucurestii ítélőtábla a munkavédelmi törvény alkalmazása körül érdekes végzést hozott, a melyben kimondotta, hogy a vállalat tartozik bejelenteni és a felelősséget viselni azokért a tisztviselőkért is, akiket nem ő fizet, hanem vele kapcsolatban álló harmadik személy tart a vállalat ellenőrzésére. Az eset az volt, hogy a stánceni-gödemesterházi uradalom erdőtermelési vállalatának két magas fizetésű igazgatója volt, külföldi állampolgárok, de őket a vállalat nem jelentette, miért is a munkavédelmi törvény értelmében, az erdőtermelő céget 60.000 lei bírsággal sújtotta. A cég védekezése az volt, hogy a két igazgató nem a cég alkalmazottja, hanem külföldi főreiszvényesek megbízottjai, akik ott részvényesek érdekeink ellenőrzését végzik és ezektől kapnak fizetést. A közgazgatási keresetet azonban a bucurestii tábla a fenti indokkal elutasította.

— A ruházati cikkek árának leszállítását tervezi a központi árelőőrző bizottság. Bucurestii jelentés szerint a központi árelőőrző bizottság az élelmiszerek árának szabályozása után a ruházati cikkek árának leszállítását is tervbevette. A bizottság legutóbbi ülésén már meg is alakult az a bizottság, amely a kérdés beható tanulmányozása után elkészíti a vonatkozó rendelettervezetét.

desült tavacska tükörsima tükörözéssel érendi meg a hajnalhasadást, oly redőtlen, fodortalan, s fénytel tüköröz vala a becsületed! Házaad szelid népét szeretted hűséggel, akár csontadó, irgalmas gazdát a kutya. Iparodat megbecsüled s vadonatuj csizmaid csikorgásának hangzati áttörendtek volt a szomszédos megyébe is. Tisztelt Halott! Bucsuzunk Téled s midőn sirbarezszjuk elcsendesült éned, s modorod minden ipar kellemit, hangozzék fel az Ipari Acélhang Dalárda zengzete, hogy odaát is nemes Iparos. Istennek könnyűtől mentett birodalmiban kiméljen meg koporsóbeomlás, földüremlés, pihenj szeretteid kívánalma szerint, drága és nemzetes társunk a Halálban is. Isten veled Sámfás Gergely, tisztos iparostestvér, ömölnek érte könnyűnk. Isten veled Tisztelt Halott!

Amikor befejezte, rápillantott a csizmadiára. Sámfás bácsi vén vállait rázta a sirás. Elérzékenyült emberfelettien.

— Isten áldja meg honi szép szóidat — pötyögte és indult hazafelé.

Mire a műhelybe ért, igen gyenge volt. Vendel, a vén segéd látta, hogy baj van. Alátolta a bőrtel fedett háromlábú széket.

— Jaj de szép volt a bucsuztatóm — nyögte halkan az öreg —, jaj de igen kegyes volt az fiam. Szólj csak az anyjukomnak.

Még be sem ért a műhelybe a vézna kis csizmadiáné. Sámfás Gergely eldőlt. Hörgött kettőt, hármat és elcsendesedett.

— Möghott szögény uram — sirta az aszszony.

Vendel keresztet vetett.

Ugyanezen az estén, ugy nyolc óra tájban egy másik csizmadiá tette kezét az Ipartestületi elnök kilincsére.

Csócsér György, vagy ahogy nevezték, Tagadó Csócsér György.

Azért kapta a „Tagadó” nevet ez az örök szegénységet viselő szárazhúsú, szűkszavú,

öt év alatt kétezer magánház épült Timişoara-Temesváron.

Hivatalos kimutatás szerint az utolsó öt év alatt Temesvárott kerek kétezer új magánházat építettek. Evente átlag 300—500 új ház épült Temesvárott. Az új épületekbe 780 millió leit fektettek be. A legélénkebb építkezési tevékenység 1935-ben volt, amikor 474 új ház épült, a múlt évben már csak 377. Az építkezési tevékenységben a múlt évben a románság 403, míg a németiség 32.6 százalékkal részesedett. A két nép részesedése tehát 73 százalék, a magyaroké mindössze 18.5 százalék, a zsidóké pedig 4.3 százalék.

ALAPOS EMBER.

Kriz panaszkodik: „Tegnap a hőségűtől alig tudtam elaludni. Éjjelkor felugrottam az ágyból és megnéztem a hőmérőt. Képzeld, 27 fokot mutatott.” — Mire a Kriz: „Arnyékban?”

— Arszilárdulás, növekvő kereslet a nyersanyagpiacon. Két héttel ezelőtt a nemzetközi nyersanyagpiacon hangsúlyozott árcsökkenés mutatkozott. Ugylátszik ez a csökkenő irányzat csak átmeneti jellegű volt — legalábbis ilyen kihangsúlyozott formájában, — mert ugyszólván egyetlen éjszaka megváltozott az irányzat, kereslet mutatkozik s így az árfolyamok ismét megszilárdultak.

— Új beváltási árfolyamok. A pénzügyminiszterium a következő beváltási árfolyamokat közölte a vámhivatalokkal: angol font 673.14—686.94, egyiptomi font 690.39—704.28, palesztinai font 673.70—687.50, dollár 135.79—138.35, Reichsmark 38—39 (prémium nélkül), svájci frank 31.05—31.67, pengő 26.50—27 (a pengőnél július elsejétől kezdődőleg a román-magyar egyezményben meghatározott feltételek a mérvadó). Egyébként ebben a vonatkozásban a Banca Natională nem számol és nem számít fel semmiféle prémiumot.) Belgas 23.05—23.53, francia frank 3.73—3.93, olasz lira (fix árfolyamban az egyezmény értelmében) 7.172, cseh korona (a Banca Natională által átvett tételeknél) 4.77—4.87, dinár (prémium nélkül) 2.898—3.05, Arany font 1122.77 lei, arany dollár 230.71, arany svájci frank 44.52, arany francia frank 9.04. Szabadforgalmu devizák: osztrák schilling 25.89—26.11 lei, cseh korona 5.25—5.29 lei.

kettős árért dolgozó csirizes, mert letagadta még az árnyékát is, bárhogyan sütött a nap. De legfőképpen az adósságait tagadta le... Pedig kecses háza volt a Napsugár uccában, négy legénytel dolgoztatott. Volt pénze bőven a takaréokban is. Mégis, két szerencsétlenséget ismert: a foghuzást és a fizetést.

— No, Györgyünk — kérdezte az elnök —, mi szépszándék cipelget erre?

— Hát tudod, érzem a haláloamat. Irjál bucsuztatót. Bevéttem a végrendeletbe, hogy fizessék meg a fáradságomat.

Az elnök dühös lett.

— Ejnye, a ménkü legyezgesse körül a fővénységgel bélelt fikebledet, készpénzt hozzá. anélkül nincs irás!

De mégis csak megállapodtak.

Mikor az elnök elkészült a bucsuztatóval, felállt s olvasni kezdte:

— Sirbaholt iparostestvérem, Tagadó Csócsér György!

— Te, Pistám — tiltakozott a csizmadiá —, hagyd ki, hogy „Tagadó”.

— Ne vágj a szavamba — küldte rá a rendet az elnök —, elferdült a folyamatosságom! És folytatta:

„Mindmáig, hogy utolsó utadra kísértünk, azt reméltük, vajha a koporsódat vontató lovak megbokrosodnának s bedöntenének ó mit sem tisztelt halott a Kossuth ucca árkába, amelyben a gombgyár piszkosvize utazik le a Runya patkba. De szíviünk reményi be nem teljesülve, leteszünk a tisztos sirba, amelynek falai bizony borzonganak, ha közlendeni fogja velük fejfad, hogy csirizes bőröd őrzésére lettek im hivatala. Tagadó Csócsér György, néha még azt is letagadtad, hogy élsz, nehogy enni kelljen adni zacskónyi bendőnek. Maradjon meg veled szükmarkuságod a tulvilágon is, hadd lássa az Ur, ki voltál. Tiszteletre ma sem méltó halott, legyen neked nehéz a föld!”

Tagadó Csócsér György akkorát csapott az

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent: Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton kéri, t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

In Grupa I. Csoportban: Nicolae Bota M. Ks 959, v. l.-özv. Tanasie Biró Tamásné 960, l.-özv. Iosif Szokop Józsefné 961, Gavril Szabó Gábor 962, v. l.-özv. Ladislau Goldmann László 963.

In Grupa II. Csoportban: s. l. Carol Hancsár Károlyné 1031, s. l. Iosif Gábor Józsefné 1032.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

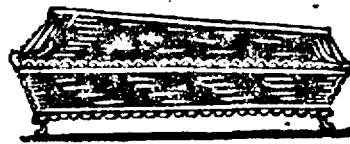
Directiunea Grupei de Ajutor de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiunile lor, sa achitarea lor in interesul lor propriu, fiindca in caz de formitate §-lui 14 si 15 din statute calitatea de membri respira automatic, adica daca membrii decedauz intre timp, nu se poate acorda ajutor.

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közbejött, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink utódaié:

In Grupa „A” Csoportban: 1059 Iosif Szokop József, 1060 Iosif Czinczer József, 1061 Francisc Misenszky Ferenc.

In Grupa „B” Csoportban: 1026 Özv. Brády Lajosné, 1027 Özv. Konulpsan Stefánia, 1028 Klein Dávid.

KLUG
Testvérek
temetkezési
vállalkozása

Arad, Bul. Reg. Ferdinand 37, TELEFON: Arad: 14-30
Aradul-Nou: 20-22 Olcú árak, Saját készítmény.

asztalra, hogy kialudt a petróleumlámpa. Kapta kabátját, de csak a felső gombot gombolta be, hogy ne kopjon az alsó yarrata is és elment. De nem halt meg békén, mint Sámfás Gergely uram, hanem hajnalig dolgozott és szegve szidta az elnököt.

Az elnök ur pedig fekete ünneplőjébe dugta a „gyászbuksut”, s nevetve bujt nagy dunyhát alá.

Harmadnapon temették Sámfás Gergely tisztos csizmadiát.

Az egész kisváros kiballagott a temetőre, pedig a bőjti szél ugyancsak szurkálta a csoportot.

A dalárda énekelt, Zsömle barát imádkozott s következett Pisztár István ur a bucsuztatóval. Bizony kissé felivott az öreg, hogy legyen benne idővel dacoló belső meleg. Odaállt a nyitott sirhoz, krárogott keveset s kezdte olvasni a gyásziratot:

— Sirbaholt iparostestvérem, megcsöndesült Tagadó Csócsér György!

A felesége rémülten nézett rá. Szentséget Jézus, az idevaló bucsuztató helyett Csócsér hozta el. Odahúzódott mellé s huzkodni kezdte télikabátját. De hiába. Ilyenkor az elnök ur ugyszerült saját hangja zengésében, hogy nem szavak értelmét szivogatta elméjével, csupán „szépen való hangoztatást”. De amikor odaért, hogy „maradjon meg veled szükmarkuságod hadd lássa az Ur, ki voltál!” — elfehéredett. A gyászolók nevettek. Nem lehet az ilyet nagy mosolygás nélkül állni, hiába tátong a sir az ég felé...

— Teremburáját, engedelmet! Ejnye, ilyen eset még velem!

De hát megesett...

Mivelhogy...

No de, hagyjuk, gondolkodjunk inkább a világ igazságai, felett...

S legyen nekünk könnyű a föld...